

WSPÓLNE

www.sitg.pl

Nr 5

(265) maj 2015

ISSN 1231-8078

SPRAWY

BIULETYN ZARZĄDU GŁÓWNEGO STOWARZYSZENIA INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW GÓRNICTWA

STOWARZYSZENIE WYRÓŻNIONO ZŁOTĄ ODZNAKĄ HONOROWĄ ZA ZASŁUGI DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Więcej prawdy o górnictwie

str. 3

**Ocena stanu bezpieczeństwa pracy
w polskim górnictwie w 2014 r.**

str. 11

**Co przemysł wydobywczy daje
społeczeństwu polskiemu?**

str. 17

WSPÓLNE SPRAWY

BIULETYN ZARZĄDU GÓWNEGO STOWARZYSZENIA
INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW GÓRNICTWA

Miesięcznik Szkoleniowo
Informacyjny
Zarządu Głównego Stowarzyszenia
Inżynierów i Techników Górnictwa

Adres Redakcji:

40-952 Katowice, ul. Powstańców 25
skr. pocztowa 278, tel. +48 32 256 37 45
e-mail: zg@sitg.pl

Redaktor Naczelny

mgr inż. Eugeniusz Ragus

Zastępca redaktora naczelnego:

mgr inż. Kazimierz Halama

Redaktor wydawniczy:

Dariusz Gawlik

Sekretariat:

Natalia Lindner

Elżbieta Świerkot

Materiałów niezamówionych redakcja
nie zwraca.

Zastrzegamy sobie prawo redagowania
publikowanych tekstów.

Za treść ogłoszeń redakcja nie odpo-
wiada

Druk:

Drukaat Joanna Polaczek
40-065 Katowice,
ul. Mikołowska 100a

3 Więcej prawdy o górnictwie

Zdzisław Doszła

11 Ocena Bezpieczeństwa pracy w polskim górnictwie w 2014 r.

Janusz Malinga

14 XVII Konferencja BHP

15 Regionalna Galeria Postaci Zasłużonych dla rozwoju Stowarzyszenia

17 Co przemysł wydobywczy daje społeczeństwu polskiemu?

N.L i K.H

POSIEDZENIE RADY KRAJOWEJ SITG

Posiedzenie odbyło się w dniu 15 kwietnia br. w Zawierciu. Na posiedzeniu podjęto następujące ważniejsze uchwały:

„Rada Krajowa zatwierdza uzupełnienie w pkt. 9 „Regulaminu działalności Rady Krajowej”, o następujący tekst: „W sytuacjach wyjątkowych, wymuszonych ważnością i terminowością podjęcia decyzji wymagającej akceptacji Rady Krajowej Stowarzyszenia dopuszczalny jest elektroniczny kontakt jej członków i przeprowadzenie głosowania w celu podjęcia wiążącej uchwały. O zastosowaniu tej formy kontaktu decyduje Przewodniczący Rady Krajowej.” Regulamin ten obowiązywać będzie do czasu uchwalenia nowego Regulaminu na XXVII Walnym Zjeździe Stowarzyszenia”.

„Rada Krajowa powołuje Zespół Roboczy ds. zmian Statutu SITG pod przewodnictwem Wiceprezesa Kol. P. Antonowicza”.

„Rada Krajowa powołuje Zespół ds. tworzenia wykazu kandydatur do nowych władz Stowarzyszenia i innych jego organów pod przewodnictwem Wiceprezesa Kol. H. Broła”.

„Rada Krajowa w oparciu o pkt. 13 „Regulaminu działalności Rady Krajowej” zwołuje XXVII Zwyczajny Walny Zjazd Stowarzyszenia wg zasad określonych w § 34 Statutu, w dniu 20 listopada 2015 r.”

„Rada Krajowa pozytywnie opiniuje bilans sporządzony na dzień 31.12.2014 r. oraz rachunek zysków i strat za rok obrotowy 2014”.

Na okładce: Szyb WARSZAWA II dawniej kopalnia KATOWICE (FERDYNAND), obecnie wieża widokowa z dobudowaną windą wjazdową (Foto A. Zembok).

WIĘCEJ PRAWDY O GÓRNICTWIE

W obecnej, dramatycznej sytuacji ekonomiczno-finansowej górnictwa węgla kamiennego spotykane są różne poglądy na temat przyczyn powstania tej sytuacji i kierunków działań naprawczych oraz wyrażane są opinie, iż branża ta może bez przeszkód funkcjonować i rozwijać się w pełni na zasadach gospodarki rynkowej.

Autor artykułu - emeryt górniczy, z 47-letnim stażem pracy w tym sektorze (charakterystyka pracy zawodowej zawarta jest w części końcowej) odnosi wrażenie, że niektóre prezentowane wypowiedzi nie ujmują istoty problemu, dowodzą o powierzchownej znajomości specyfiki górnictwa i sugerują przekonanie, że głównym sprawcą obecnej sytuacji są kopalnie i organizacje węglowe.

W artykule przedstawiono kilka zagadnień w w/w zakresie, z zamysłem autora, że może to być pomocne w poszerzeniu i uwiarygodnieniu wiedzy o górnictwie, zwłaszcza w środowiskach spoza tej branży oraz w podejmowaniu decyzji dotyczących tego sektora gospodarki.

Bilans paliwowo - energetyczny kraju

Bilans paliwowo-energetyczny (mówiąc najogólniej) powinien wyrażać politykę energetyczną Polski i określać wieloletni, krajowy program obejmujący zapotrzebowanie i produkcję podstawowych nośników energii. Powinien on być opracowywany pod kierunkiem specjalistycznych agend rządowych i uchwalany przez rząd. Nadawanie tak wysokiej rangi temu dokumentowi uzasadnione jest w szczególności tym, że:

- energia jest podstawą prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki narodowej,
- budowa głównych obiektów paliwowo-energetycznych wiąże się z przeznaczeniem olbrzymich środków finansowych, jest długotrwała, a przedwczesna ich likwidacja, względnie zaniechanie pełnego wykorzystania zbudowanej zdolności produkcyjnej wiąże się zazwyczaj z poważnymi stratami społecznymi,
- w przypadku górnictwa węglowego ponadto w grę wchodzi racjonalne wykorzystanie zasobów węgla stano-

wiących bogactwo narodowe, wymagające szczególnej ochrony państwa (niewłaściwe decyzje o likwidacji kopalń mogą spowodować bezprowrotną utratę tego bogactwa).

Z posiadanego rozeznania autora artykułu wynika, że w Polsce zaniechano opracowywanie przedmiotowych bilansów. Jest rzeczą wyjątkowo trudną sprecyzowanie dowodów na to, w jakim stopniu wpłynęło to negatywnie na stan gospodarki narodowej i poszczególnych segmentów energetycznych, w tym górnictwa węgla kamiennego.

Sporządzanie bilansów paliwowo-energetycznych nie należy do zadań łatwych. Wymaga w szczególności wszechstronnych analiz zasobów energetycznych oraz możliwości i celowości ich wieloletniego pozyskiwania i wykorzystania, z uwzględnieniem wnikliwego rozeznania rozwoju i warunków energetycznego rynku światowego.

Należy wyrazić przekonanie, że ponoszenie nawet największych kosztów opracowywania przedmiotowych bilansów jest ze wszech miar opłacalne, wobec korzyści jakie dać mogą takie opracowania gospodarce narodowej oraz organizacjom odpowiedzialnym za właściwe kształtowanie produkcji określonych nośników energii.

Strategia górnictwa węgla kamiennego

Strategia górnictwa węgla kamiennego powinna wynikać z bilansu paliwowo-energetycznego kraju. Strategia ta, to przede wszystkim ustalenie w zakresie wieloletniego programu krajowego zapotrzebowania i produkcji węgla. Powinna ona dawać odpowiedzi na pytania, czy założona produkcja węgla ma być osiągnięta:

- poprzez pełniejsze wykorzystanie, lub inwestycyjne zwiększanie zdolności produkcyjnej istniejących kopalń,
- budowę nowych kopalń, względnie
- w wyniku likwidacji, lub planowego niewykorzystywania istniejących zdolności produkcyjnych określonych kopalń, z akceptacją decyzji o wszystkich, negatywnych tego skutkach.

Stosownie do wyboru sposobu realizacji omawianej strategii powinna ona wskazywać realne źródła finansowania głównych inwestycji rozwojowych i działań likwidacyjnych.

Strategia górnictwa węgla kamiennego powinna obejmować górnictwo węgla kamiennego jako „całość”. Organizacje węglowe oraz kopalnie działające w innych strukturach, czy samodzielnie funkcjonujące obecnie bez organizacyjno-prawnej więzi branżowej. Nie sprzyja to opracowywaniu i realizacji omawianej strategii.

Należy przy tym dodać, że konkurencja na rynku krajowym i zagranicznym w zakresie sprzedaży węgla wyprodukowanego przez polskie kopalnie należące do różnych organizacji gospodarczych, lub działające samodzielnie jest stanem wysoce nieracjonalnym.

Można zadać pytanie: w jakim stopniu obecna, zła sytuacja górnictwa węgla kamiennego powodowana jest brakiem wytyczenia jasnej i realnej strategii działania dla tego sektora gospodarki?

Pełna odpowiedź na to pytanie wymagałaby omówienia wielu złożonych zagadnień (w tym wątków systemowych) związanych z możliwością produkcji i krajowego zapotrzebowania na węgiel, zasadności jego importu i eksportu oraz organizacji zbytu tego surowca, z uwzględnieniem twardych, zmieniających się warunków rynkowych. Wykracza to poza ramy artykułu.

Wydaje się, że zagadnienia powyższe powinny być inspiracją do poszerzenia merytorycznej dyskusji w celu podejmowania działań usprawniających, zwłaszcza przez organy odpowiedzialne za losy górnictwa.

Specyficzne cechy produkcji górniczej

Budowa kopalni to przedsięwzięcie wieloletnie, wymagające zaangażowania wielomiliardowych środków finansowych (wszystkie istniejące kopalnie zbudowano przed II wojną światową, względnie po niej ze środków państwowych).

Głównym założeniem budowy każdej kopalni było stworzenie warunków techniczno-górnictwowych i organizacyjnych do osiągnięcia określonej zdolności produkcyjnej.

Należy przy tym z całą mocą podkreślić (co szerzej omówiono w dalszej części artykułu), że niewykorzystywanie tej zdolności powoduje nieuchronne straty finansowe w jednostkach górniczych oraz w skali regionu i gospodarki narodowej.

Kopalnia to przede wszystkim specjalistyczne obiekty i wyposażenie techniczne podziemnych ogniw procesu produkcyjnego, w tym transportu pionowego i poziomego, systemów: wentylacji, odwadniania i zasilania energetycznego oraz udostępnienie złóż i wyposażenie przodków eksploatacyjnych (głównie w obudowy zmechanizowane i kombajny węglowe) w zakresie służącym osiągnięciu założonej produkcji węgla.

Powierzchnia kopalni to olbrzymie tereny z zabudową i wyposażeniem technicznym, służące do mechanicznej przeróbki węgla, zasilania energetycznego, głównego transportu pionowego i wentylacji (wieże szybowe i maszyny wyciągowe), zaopatrzenia pracowników w lampy górnicze (lampiarnie), przejściowego składowaniu węgla, kamienia i złomu, magazynowania materiałów oraz selekcjonowania maszyn i urządzeń do remontu. Ponadto kopalnia dysponuje drogami transportu samochodowego, parkingami oraz drogami kolejowymi z systemem bocznic służące do wywozu węgla i zaopatrzenia materiałowo-technicznego, jak również budynkami mieszczącymi łaźnię górniczą, warsztaty remontowe, magazyny, urządzenia informatyczne oraz szeroko pojętą administrację.

W/w obiekty i ich wyposażenie muszą być utrzymywane w ciągłej sprawności z uwzględnieniem ścisłego przestrzegania przepisów bezpieczeństwa pracy i zasad gospodarki, niezależnie od poziomu bieżącej produkcji węgla. Majątek ten ma w większości charakter specjalistyczny, co czyni go w zasadzie nieprzydatnym dla innych celów po likwidacji kopalni.

Głębinowa eksploatacja złóż węgla przebiega w środowisku ukształtowanym przez naturę. Roboty górnicze powodują zawsze naruszenie pierwotnego stanu równowagi w eksploatowanym górotworze, czyniąc wyzwalanie rozlicznych zjawisk, w tym rozmaitych zagrożeń naturalnych.

Do istotnych warunków naturalnych zaliczane są: zasobność złoża, miąższość, wykształcenie i kąt zapadania pokładów, tektonika złoża, gazowość i zawodnienie, skłonność do tępiania i pożarów, stopień zanieczyszczenia węgla skalą płonną.

Dominującą rolę w procesie wydobycia węgla odgrywa człowiek i to stanowi cechę produkcji górniczej o szczególnym znaczeniu. Wszystkie zdarzenia związane z działaniem przyrody dotyczą pracowników różnych specjalności zatrudnionych pod ziemią, w tym głównie górników i osoby dozoru pracujące na froncie węglowym.

Charakteryzując ogólnie omawiany problem można powiedzieć, że wydobycie węgla jest procesem produkcyjnym odbywającym się pod ziemią w zmieniających się warunkach naturalnych, napotykałym na niespodziewane przeszkody wskutek działania sił przyrody, jak wybuchy gazów, pożary, tąpnięcia, zawalanie się stropu, wylewy wód podskórnych.

Te niespodziewane przeszkody (zdarzenia losowe) są także najważniejszą, specyficzną cechą produkcji górniczej. Mogą one bowiem powodować nawet największe zagrożenia dla zdrowia i życia załogi, konieczność podejmowania skomplikowanych, pracochłonnych i niebezpiecznych działań ratunkowych, olbrzymie straty materialne, zwłaszcza w wyrobiskach górniczych i w ich wyposażeniu technicznym. Mogą też zmuszać do przerywania pracy załogi i wydobycia węgla w rejonach zagrożenia, a nawet w całej kopalni. Wszystkie te skutki mają odpowiedni wymiar finansowy, są stratami kopalni i organizacji węglowych, wpływającymi negatywnie na ich rentowność.

Powyższe nie oznacza, że zarządzająca kadra górnicza nie ma wpływu na wyniki podejmowanych działań. Do najważniejszych zagadnień kierowanych przez kadrę zaliczane są: dobór systemu eksploatacji, poziom koncentracji produkcji, stopień mechanizacji i automatyzacji procesów produkcyjnych, wykorzystanie środków trwałych oraz gospodarka energetyczna, remontowa i materiałowa, a nade wszystko zapewnienie warunków bezpieczeństwa pracy załogi.

Między czynnikami naturalnymi, a kierowanymi istnieje silne sprzężenie, przy czym **wiedza i doświadczenie górnicze załogi, a zwłaszcza osób podejmujących decyzje w konkretnych warunkach ma decydujące znaczenie dla bezpieczeństwa pracy i końcowe wyniki.** Należy przy tym podkreślić, że naturalne warunki produkcji górniczej sprawiają, iż stopień ryzyka i przewidywalności wyników przy podejmowaniu decyzji gospodarczych jest zdecydowanie wyższy niż w innych branżach.

Mówiąc o specyfice produkcji górniczej nie sposób pominąć warunków jakie towarzyszą górnikom i niektórym grupom pracowników powierzchniowych, zwłaszcza zatrudnionych w zakładach przeróbki mechanicznej węgla, przed i w czasie przebywania ich w miejscu pracy oraz po jej wykonaniu.

W zbiorowej łaźni górniczej załoga przebiera się w ubrania robocze. Pracownicy dołowi po pobraniu lamp górniczych i aparatów ucieczkowych zjeżdżają w klatkach szybowych na określone poziomy, by stamtąd być przemieszczonym kolejką szynową do rejonów gdzie znajdują się stanowiska pracy. Do nich górnicy docierają pieszo. Efektywny czas pracy górników zależy od czasu w jakim pokonują oni odległość od zrębu szybu (na powierzchni) do miejsc roboczych. Czas ten wynosi nawet do około 1,5 godz.

Górnicy zatrudnieni w przodkach eksploatacyjnych pracują w szczególnie trudnych warunkach, charakteryzujących się dużym zapyleniem, wilgocią, stosunkowo wysoką temperaturą, ograniczonym miejscem poruszania się oraz oświetleniem z lamp na hełmach górniczych. Praca w w/w warunkach i ze względu na możliwość wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń naturalnych, wymaga szczególnej uwagi, ostrożności i ścisłego przestrzegania przepisów bezpieczeństwa pracy.

Po zakończeniu pracy na stanowiskach roboczych następuje przemieszczanie załogi do łaźni górniczej w sposób opisany wyżej. Uciążliwością pracy w kopalni jest codzienne przebieranie się i mycie w zbiorowej łaźni oraz zapobieganie możliwym z tego powodu chorobom skórny.

W kopalniach węgla kamiennego pryncypialną zasadą jest to, że dyscyplina i wydajność pracy załóg górniczych musi się opierać na ich wysokich kwalifikacjach, doświadczeniu zawodowym, świadomości o konieczności ścisłego przestrzegania przepisów bezpieczeństwa pracy, poczuciu odpowiedzialności za siebie i współtowarzyszy oraz na opartym o takie walory nadzorcze kadry górniczej i technicznego kierownictwa kopalni.

Przedstawione (w dużym uproszczeniu) warunki produkcji górniczej utrudniają, a wręcz uniemożliwiają wprowadzenie takiego wewnętrznego rachunku kosztów, który służyłby obiektywnej ocenie gospodarności poszczególnych komórek organizacyjnych i zastosowaniu takiej oceny w systemie

wynagradzania załogi. Dotyczy to także ustalania zadań ekonomiczno-finansowych w skali kopalni, co czyni, że obiektywna (niezbędna dla celów planowych) ocena wykonania takich zadań jest niezmiernie złożona i utrudniona. Tłumaczy to ostrożne podchodzenie do uwzględniania wskaźników produkcyjnych i ekonomiczno-finansowych w systemie wynagradzania kopalń, organizacji węglowych i ich kierownictw.

Kopalnia to olbrzymi, o wielomiliardowej wartości, żywy organizm techniczno-górnictwa, sprzężony z warunkami naturalnymi, wybudowany na określonej zdolności produkcyjnej, którego sercem jest wielotysięczna, dobrze wyszkolona załoga.

Działalność kopalń jest ściśle sprzężona z licznymi fabrykami maszyn i urządzeń górniczych, dostawcami materiałów, wykonawcami robót i usług, uczelniami, instytutami i biurami projektów, składami opałowymi usytuowanymi w całym kraju (ok. 3 tys.) oraz kilkoma tysiącami firm krajowych - potencjalnymi odbiorcami produktów.

W zakończeniu omawiania specyfiki górnictwa celowym jest podkreślenie, że produkcja węgla poniżej istniejącej zdolności produkcyjnej kopalń przynosi różnego rodzaju straty górnictwu, regionom górniczym i krajowi. Dla ich unikania **zbyt węgla musi być ściśle zsynchronizowany z racjonalną jego produkcją, która jest elementem priorytetowym.** Zbyt węgla stanowi de facto (można tak powiedzieć) jedno z najważniejszych ogniw procesu produkcyjnego węgla.

Oczywiście istnieją możliwości dostosowywania się górnictwa do potrzeb rynku, ale należy pamiętać, że górnictwo to nie fabryka zapalek. Efekty tego dostosowywania, jak w żadnej innej branży, wymagają długiego czasu i odpowiednich środków finansowych.

Charakterystyka wybranych elementów kosztów

Niżej omówione zostaną niektóre, specyficzne cechy wybranych elementów kosztów, z zaznaczeniem ich związku z wielkością produkcji węgla i wynikami finansowymi.

Koszty osobowe

Jak wskazano uprzednio w procesie wydobywania węgla dominującą rolę odgrywa czynnik ludzki. Wynika to z konieczności obłożenia licznymi i różnorodnymi, głównie stałymi (normatywnymi) stanowiskami pracy we wszystkich ogniwach procesu produkcyjnego, co

ściśle regulują zasady organizacji oraz przepisy bezpieczeństwa pracy.

Koszty osobowe stanowią ponad 40% ogólnych kosztów produkcji węgla. Są to wynagrodzenia za pracę załogi (12 składników), która w przeciętnej kopalni liczy ponad 3 tys. osób, świadczenia na rzecz pracowników (12 składników) oraz świadczenia na rzecz ZUS (3 składniki).

Do wszelkiego rodzaju ocen przyjmuje się, że omawiane koszty w ok. 85% są elementem stałym, niezależnym od bieżącego poziomu produkcji węgla.

System płac kopalni (mówiąc najogólniej) oparty jest na wynagrodzeniach za czas pracy załogi, przy uwzględnieniu kwalifikacji, stażu, miejsc i warunków pracy oraz określa różne świadczenia na rzecz pracowników.

Obejmuje on również wynagrodzenia wypłacane raz w roku („Barbórka”, „14-tka”) oraz wartość węgla deputatowego, które, co należy wyraźnie podkreślić, są składnikami wliczanymi do funduszu płac oraz do obliczania średnich zarobków poszczególnych pracowników i w skali kopalni (tak jak inne składniki wynagrodzenia i świadczenia). Eliminowanie lub ograniczanie wypłat tych składników powinno być traktowane jako świadome obniżanie poziomu zarobków.

Stosowanie w kopalniach akordowego systemu pracy i wynagradzania jest niewielkie.

W zdecydowanej większości robót nie może on dawać pozytywnych rezultatów ze względu na brak możliwości obiektywnej oceny związku efektów pracy (np. ilości wydobywania węgla, lub innych jednostek odniesienia) z pracą określonych pracowników, czy brygad roboczych. Efekty te są bowiem wytworem zbiorowego wysiłku różnych służb i wpływu różnych czynników.

Należy zaznaczyć, że terminowe wypłaty wynagrodzeń i związanych z nimi świadczeń na rzecz ZUS są obligatoryjne, pod ostrym rygorem prawnym. W sytuacjach ujemnego wyniku finansowego (powszechnie występującego obecnie) organizacje węglowe zmuszane są do karkołomnych starań o kredyty, często przy braku możliwości określenia realnego, rzeczywistego terminu ich spłaty. Pogarsza to złą sytuację tych organizacji, bez możliwości jej rozwiązania siłami własnymi.

Celowym jest podkreślenie, że koszty osobowe są ściśle związane ze stanem zatrudnienia kopalni oraz z poziomem zarobków załogi i świadczeń pracowniczych, które określają jej sytu-

ację materialną i stanowią nabyte prawa, chronione konsekwentnie także przez czynniki społeczne.

Koszty usług firm obcych

Drugim pod względem udziału w ogólnych kosztach produkcji węgla (około 20%) są koszty usług firm obcych. Obejmują one usługi dotyczące produkcji (9 rodzajów) w tym: transportowe, remontowe, wiertniczo-górnictwa, wynajmu maszyn i urządzeń górniczych, zwałowania kamienia, odmetanowania, stacji ratownictwa i związane z zapobieganiem i likwidacją zagrożeń oraz pozostałe różnego rodzaju usługi obce (22 rodzaje).

Powierzanie wykonawcom zewnętrznych robót i usług wykonywanych na terenie kopalni jest pracochłonne, gdyż wymaga: zawierania umów, zleceń, kontroli wykonania i odbioru robót, uzgodnień bezkolizyjnej organizacji pracy załogi firm z działalnością kopalni oraz formalnych rozliczeń finansowych. Wiele z w/w czynności muszą wykonywać osoby średniego i wyższego dozoru oraz kierownictwa kopalni, co ogranicza ich czas na działania eksploatacyjno-ruchowe.

Czynnikiem poważnie utrudniającym zaopatrzenie materiałowo-techniczne i zlecenie określonych robót wykonawcom zewnętrznym jest ustawa o zamówieniach publicznych. Przepisy tego dokumentu zmuszają do zawierania umów z wyprzedzeniem nawet półrocznym, co w wielu przypadkach, ze względów technologicznych, nie może być dotrzymane. Znane autorowi artykułu działania w sprawie rozsądnej korekty tej ustawy nie dały pozytywnego rezultatu.

Usługi remontowe maszyn i urządzeń zainstalowanych na dole kopalni wymagają kwalifikacji do remontu w warsztatach dołowych lub na powierzchni, względnie w specjalistycznych zakładach naprawczych. W tym ostatnim przypadku istotnym z punktu widzenia poziomu kosztów remontów jest ustalenie i akceptacja realnego ich zakresu. Jest to zadanie trudne, także ze względu na różne interesy zlecających i wykonawców.

W czasie przeprowadzania kolejnej restrukturyzacji górnictwa realizowano koncepcję maksymalnego zmniejszenia zatrudnienia w tym sektorze, zarówno poprzez reorganizację oraz całkowitą i częściową likwidację kopalń, jak i przez oddawanie wielu dziedzin działalności kopalń do obsługi przez firmy obce.

Wtedy to zanotowano największe zatrudnianie tych firm do robót na terenie kopalni.

W niektórych przypadkach było to nieefektywne, bowiem oprócz zmniejszenia zatrudnienia kopalni (do czego były obligowane kierownictwa organizacji węglowych i kopalń), angażowanie firm obcych przyczyniało się do zwiększenia kosztów produkcji. Koszty usług tych firm bowiem były większe aniżeli koszty wykonawstwa własnego (choćby z powodu narzutów na administrację i zysk), na co wówczas nie zwracano należytej uwagi. Panowała bowiem dążność do zwiększania wskaźnika wydajności ogólnej (ilość węgla przypadająca na jednego zatrudnionego), przy czym jednym z najłatwiejszych sposobów podwyższenia tego wskaźnika było zmniejszenie zatrudnienia poprzez angażowanie firm wykonawczych.

Np. w jednej z kopalń zlikwidowano w tym czasie warsztat mechaniczny na powierzchni, w którym między innymi naprawiane były narzędzia górnicze, także przynoszone przez górników po wyjeździe z dołu. Warsztat ten w 100% był wykorzystywany przez kopalnię. Został on zlikwidowany, a usługi dla kopalni i załogę warsztatu przejęła firma obca usytuowana w pomieszczeniu zlikwidowanego obiektu. W związku z tym wykonywanie w większości prostych usług (między innymi w/w naprawa narzędzi) musiało być poprzedzane formalnymi zleceniami kopalni i związane ze sporządzaniem dokumentacji odbioru robót oraz rozliczeniami finansowymi.

Trudno dzisiaj ustalić w jakim stopniu powszechne działania w zakresie zmniejszenia zatrudnienia w sposób scharakteryzowany wyżej, przyczyniły się do pogorszenia wyników ekonomicznych górnictwa. **Można jednak stwierdzić, że działania takie, lansowane przez ówczesnych reformatorów tego sektora gospodarki miały też negatywną stronę.**

Koszty usług obcych w zasadzie nie są bezpośrednio związane z ilością bieżącej produkcji węgla i w związku z tym zalicza się je w 100% do kosztów względnie stałych.

Koszty materiałowe

Wszystkie zużywane w kopalni materiały produkcyjne mają charakter pomocniczy (nie wchodzi fizycznie do wyprodukowanego wyrobu). W ogólnych kosztach stanowią one ok. 16%. Ilość ewidencyjnych pozycji zużywanych materiałów sięga kilkanaście tysięcy.

Najbardziej znaczącymi w kosztach materiałowych oraz z powodu wysokiej pracochłonności i uciążliwości w transporcie do miejsc przeznaczenia, to elementy maszyn, urządzeń i chodnikowych obudów stalowych, drewno kopalniane do obudów i różnych robót górniczych, taśmy transportowe i wiele innych.

Wszystkie materiały zużywane na dole, podobnie jak wielkogabarytowe obudowy zmechanizowane, maszyny i urządzenia górnicze (niezliczone ilości ton) muszą być terminowo przemieszczane szybami oraz podziemnymi drogami i środkami transportu do ciasnych miejsc przeznaczenia w sposób bezpieczny, nie kolidujący z transportem załogi, węgla i kamienia. Wzmianka ta obrazuje, jak złożoną jest produkcja węgla, organizacja i funkcjonowanie kopalni.

Szereg materiałów jest wielokrotniego użytku bez regeneracji, względnie po jej wykonaniu na dole i na powierzchni, lub przez firmy specjalistyczne. Są to działania wymagające odpowiednich urządzeń, pracy wyspecjalizowanych służb, właściwej dokumentacji oraz angażujące kopalniane środki transportu na dole i powierzchni.

Gospodarka materiałowa kopalni jest bardzo złożona, zwłaszcza w zakresie transportu wewnętrznego, regeneracji, magazynowania oraz dokumentacji, a zwłaszcza planowania i analizy ekonomicznej.

Koszty amortyzacji

Koszty amortyzacji środków trwałych stanowią ponad 10% kosztów ogólnych. Poziom tych kosztów (przy stałych stawkach amortyzacyjnych) zależy głównie od wartości, struktury i stanu gospodarki majątkiem trwałym. Ogólne koszty amortyzacji kwalifikuje się w 95% jako stałe, niezależne od poziomu produkcji.

W tym miejscu celowym jest przedstawienie niektórych ocen dotyczących stanu i gospodarki środkami trwałymi. Wynikają one z analizy danych niektórych kopalń i organizacji węglowych. Zdaniem autora artykułu można je uznać za obrazujące stan w górnictwie węgla kamiennego.

Stopień umorzenia ogólnej wartości środków trwałych wynosi ok. 75% i wykazuje stały, powolny wzrost. Wskazuje to na daleko zaawansowany, postępujący proces starzenia się tego majątku. Najwyższy stopień umorzenia (ok. 86%) i jego wzrost występuje w grupie podstawowych maszyn i urządzeń górniczych.

Kopalnie eksploatują w szerokim zakresie (w ok. 50%) środki trwałe całko-

wicie umorzone, co występuje prawie we wszystkich grupach tych środków, przy czym najbardziej niekorzystny obraz rysuje się w grupie maszyn i urządzeń górniczych.

Stan powyższy odzwierciedla się w zwiększonej awaryjności maszyn i urządzeń, ze wszystkimi tego negatywnymi skutkami produkcyjnymi i ekonomiczno-finansowymi. Jest to głównie rezultat wieloletniego braku środków finansowych na działalność inwestycyjną.

Z konieczności skłania to kopalnie do zlecenia robót i dokonywania zakupów bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego. Skłania też do podnoszenia sprawności technicznej podstawowych maszyn i urządzeń poprzez ich kapitalne remonty zaliczane jednorazowo do kosztów wydobycia węgla.

Powyższe informacje wskazują, że podstawowy park maszynowy kopalń jest nadmiernie wyeksploatowany i dowodzi, iż nie został on objęty w pożądanym zakresie postępowaniem technicznym, który towarzyszy produkowanym, nowoczesnym przedmiotom. Wywiera to niekorzystny wpływ na poziom wydajności pracy, koszty produkcji i wynik finansowy.

Koszty amortyzacji, ze swej istoty powinny określać poziom zabezpieczenia finansowego inwestycji odtworzeniowych.

Należy podkreślić, że zabezpieczenie to jest jednak realne tylko w przypadku osiągnięcia przez kopalnię dodatniego wyniku finansowego.

Brak takiego wyniku (występującego obecnie w praktyce wielu kopalń) dowodzi, że naliczana amortyzacja nie może być utożsamiana z realnymi środkami na działalność inwestycyjną, co odpowiednio ją ogranicza, chyba, że jest ona realizowana z konieczności ruchowej poprzez zwiększanie (bez pokrycia) zobowiązań finansowych.

Podatki i daniny

W/w pozycja kosztów stanowi ok. 4% ogólnych kosztów produkcji węgla. Obejmuje ona następujące elementy: podatek od nieruchomości, podatek akcyzowy, opłata eksploatacyjna, opłaty na ochronę środowiska, opłata za wieczyste użytkowanie gruntów, ubezpieczenia rzeczowe, wpłaty na PFRON, pozostałe podatki i opłaty. Na mocy decyzji władz zwierzchnich niektóre z w/w pozycji w ubiegłym okresie znacznie wzrosły, pomimo świadomości decydentów o istnieniu niezwykle trudnej sytuacji

finansowej górnictwa węglowego oraz oddalania się szansy wyjścia z tego niekorzystnego stanu.

W sytuacji istniejącej zapaści finansowej górnictwa podatki i daniny powinny być poddane przez władze zwierzchnie wnikliwej analizie pod kątem przynajmniej okresowego zwolnienia górnictwa od obowiązku ich uiszczania.

Oczywiście powodowałyby to zmniejszenie środków w określonych budżetach finansowych poza górnictwem, ale byłaby to stosunkowo łatwa forma finansowej pomocy górnictwu, nie kolidująca z przepisami unijnymi.

Koszty likwidacji szkód górniczych

Kopalnia zobowiązana jest do naprawiania szkód górniczych powstałych na określonych terenach pod którymi prowadzona jest eksploatacja górnictwa. Koszty likwidacji szkód górniczych stanowią ok. 0,5% kosztów ogólnych. Ten element kosztów jest w 100% kosztem stałym, niezależnym od poziomu produkcji. Zalicza się do niego faktyczne wydatki określane na bazie konkretnych szkód zawartych w dokumentacjach wykonawczych robót oraz odpisy w poczet przyszłych kosztów z omawianego tytułu.

W przypadku występowania ujemnego wyniku finansowego w/w wartości ujmowane w kosztach produkcji nie mają pełnego pokrycia finansowego, co powoduje, że obligatoryjnie wykonywane roboty przyczyniają się do wzrostu zadłużenia finansowego.

Sumując przedstawioną charakterystykę wybranych elementów kosztów produkcji węgla celowym jest ogólne podkreślenie następujących zagadnień:

- Zdecydowana część kosztów produkcji węgla to koszty względnie stałe, związane z utrzymaniem kopalni w gotowości ruchowej, z założeniem wydobywania węgla w ilości wynikającej ze zdolności produkcyjnej.
- Pryncypialnym warunkiem prawidłowego funkcjonowania i rozwoju kopalni jest sprzedaż wydobytego węgla w ilości zgodnej ze zdolnością produkcyjną oraz uzyskiwanie za tą sprzedaż przychodu finansowego pokrywającego koszty produkcji i planowany zysk.
- W przypadku gdy niezbędny poziom kosztów ponoszonych niezależnie od poziomu bieżącej produkcji nie jest równoważony przychodami ze sprzedaży węgla powstaje zadłużenie finansowe bez szans na jego spłatę

siłami własnymi organizacji węglowych.

- Zmniejszanie kosztów produkcji węgla poprzez działania pro-efektywnościowe jest nieodzowne, lecz z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych elementów kosztów oraz zapewnienia realizacji określonego programu rozwoju kopalni.

Zależność poziomu kosztów od ilości produkcji węgla

Specyficzne cechy produkcji górniczej oraz utrzymywanie istniejącej zdolności produkcyjnej kopalni mają ogromny wpływ na kształtowanie kosztów produkcji, niezależnie od poziomu faktycznej produkcji węgla. Są to koszty względnie stałe (zwane dalej kosztami stałymi). Stanowią one około 85% kosztów ogólnych (jest to udział powszechnie uznawany).

Tak więc rzeczywista sprzedaż produkcji węgla poniżej zdolności produkcyjnej kopalni automatycznie (ze względu na oddziaływanie kosztów stałych) zwiększa jednostkowy koszt produkcji, co także automatycznie, negatywnie odbija się na wynikach finansowych kopalni i organizacji węglowych oraz może wpływać na podwyższanie cen węgla osłabiając ich konkurencyjność.

Problem ten jaskrawo uwidocznił się na przykładzie importu węgla eliminującego krajową jego produkcję. W 2013 r. zaimportowano 11 mln ton węgla kamiennego, co (mówiąc obrazowo) odpowiada rocznej produkcji 5-ciu kopalni o zdolności produkcyjnej 8 tys. ton na dobę. Trudno ustalić w jakim stopniu w/w ilość węgla zaimportowanego spowodowała niewykorzystanie zdolności produkcyjnej istniejących kopalni.

Można jednak z całą pewnością stwierdzić, że do likwidacji kopalni w ostatnim okresie oraz do zwiększenia ujemnej akumulacji finansowej górnictwa węgla kamiennego przyczyniło się zmniejszenie zapotrzebowanie na polski węgiel z powodu jego importu.

Niebezpiecznie duże zapasy węgla kamiennego w kraju stanowią także istotny powód do krytycznego spojrzenia na zakupy węgla za granicą. W tej sytuacji publiczne informacje o tym, że import węgla ma znacznie wzrosnąć są wyjątkowo niepokojące.

Należy podkreślić, że importerami węgla są podmioty gospodarcze, które kierują się wyłącznie własną, niczym nie skrepowaną polityką oraz indywidualnym rachunkiem ekonomicznym na-

stawionym na osiągnięcie maksymalnego zysku.

Oznacza to, że importerzy węgla wpływają bez żadnych ograniczeń na kondycję ekonomiczną strategicznego sektora gospodarki krajowej, jakim jest górnictwo węgla kamiennego.

Ograniczanie krajowej produkcji węgla z powodu jego importu przynosi ogromne straty społeczne. Określenie ich poziomu wymagałoby sporządzenia „rachunku ciągnionego”, uwzględniającego korzyści podmiotów zużywających węgiel importowany oraz straty z powodu ograniczania krajowej produkcji węgla, uzewnętrzniające się w wynikach finansowych organizacji węglowych, w budżetach terenowych i centralnym oraz w sytuacji materialnej załóg górniczych. Niestety, takie rachunki nie są przeprowadzane.

Wyżej opisany mechanizm automatycznego zwiększania się kosztów jednostkowych chyba nie jest należycie doceniany na szczeblach decyzyjnych przy ocenach możliwości poprawy wyników ekonomiczno-finansowych.

Zwykło się upatrywać przyczyny niekorzystnych wyników omawianego sektora gospodarki przede wszystkim w niewykorzystywaniu istniejących możliwości oszczędnościowych w kopalniach i w innych, związanych z nimi jednostkach organizacyjnych.

Organizacje węglowe i kopalnie podejmują na szeroką skalę takie działania. Chyba w niewystarczającym stopniu są one publikowane. W tym zakresie istnieją jednak nadal duże potrzeby i możliwości.

Nasuwa się przy tym uzasadniona wątpliwość, czy tylko działaniami pro-efektywnościowymi można zrównoważyć olbrzymie, ujemne wyniki finansowe powstałe z przyczyn niezależnych od górnictwa, w tym ujemne skutki wysokiego, nieprzewidywalnego importu węgla?

Ta wątpliwość powinna być całkowicie rozwiana przy konstruowaniu programu naprawy obecnego stanu omawianego sektora gospodarki. Należy zaznaczyć, że działania mające znamiona decyzji wymuszonych krytycznym stanem finansów mogą także przynosić niepożądane skutki, ujawniające się zwłaszcza w warunkach potrzeby odchodzenia od trendu zmniejszania produkcji węgla.

Niektóre problemy związane z likwidacją kopalni

Każda kopalnia w normalnych warunkach funkcjonowania przecho-

dzi przez określone fazy rozwoju, obejmujące budowę i osiąganie docelowej zdolności produkcyjnej oraz okres ustabilizowanego i zanikającego wydobywania. W/w fazy rozwoju wskazują, że w miarę starzenia się kopalni mamy do czynienia ze zmniejszaniem się wydobywania w porównaniu ze stanem pierwotnym. Czas trwania i stan wydolności produkcyjnej w fazach rozwoju kopalni zależy głównie od intensywności wykorzystywania zdolności produkcyjnej (zwłaszcza frontu górniczego) oraz od potrzeb, możliwości i działań w zakresie odtwarzania tej zdolności.

Kolejne fazy starzenia się kopalni charakteryzują się w zasadzie niższym tempem zmniejszania się nakładów finansowych na utrzymanie jej sprawności, aniżeli tempo zmniejszania się produkcji i sprzedaży węgla. Na skutek tego występuje nieuchronny wzrost kosztów jednostkowych (oddziaływanie kosztów stałych) oraz stopniowe pogarszanie się wyników ekonomiczno-finansowych, przy czym w fazie zanikowego wydobywania przeważnie sięga ono wartości ujemnych.

Działania pro efektywnościowe łagodzą częściowo w/w skutki, lecz nie mogą być skuteczną metodą zatrzymania trendu pogarszania się wyników ekonomiczno-finansowych. W tych warunkach kopalnia pozostaje niesłusznie pod pręgierzem opinii i ocen, iż jest jednostką nieefektywną z powodu złej gospodarki i kwalifikującą się z tego powodu do likwidacji.

Pogarszanie się i utrata rentowności kopalni z omawianego tytułu jest rzeczą naturalną, niezależną od kierownictwa i załogi, tak samo niezależną, jak wysoka zyskowność osiągana w kopalniach na skutek nowoczesnej ich budowy ze środków państwowych na bogatych i efektywnych złożach węgla.

Poruszony problem powinien znaleźć odzwierciedlenie w odpowiednich rozwiązaniach systemowych, tak by naturalna, obiektywna kolej losu kopalń, uzewnętrzniająca się w pogarszających się wynikach produkcyjnych i ekonomicznych miała odpowiednie zabezpieczenie finansowe oraz by nie była przedmiotem niepokojów i niepewności załóg górniczych.

Obecna praktyka dowodzi, że ten istotny problem nie został rozwiązany systemowo, pomimo, iż w tym zakresie jest wiele sprawdzonych przykładów z górnictwa polskiego i światowego.

Likwidacja kopalń dyktowana nie naturalnym ich „wygasaniem”, lecz

ujemnymi wynikami finansowymi, powodowanymi względami koniunkturalnymi na rynku węglowym (lub innymi przyczynami, np. wynikającymi z polityki „unijnej”) musi być poprzedzona wszechstronną i wnikliwą analizą korzyści i skutków z wnioskami zatwierdzanymi na szczeblu rządowym.

Taka likwidacja bowiem (nie wynikająca z obiektywnych przesłanek) niesie określone straty, w tym dotyczące załogi oraz jej rodzin, licznych jednostek współpracujących (produkcyjnych, handlowych, badawczo-naukowych, itp.), jak również infrastruktury związanej z kopalnią zarządzanej przez władze terenowe.

Spotykane pojęcie „częściowa likwidacja kopalni” oznacza wyłączenie z eksploatacji określonych poziomów i wyrobisk górniczych oraz zmniejszanie przez to ponoszonych nakładów finansowych na ich utrzymanie i zazwyczaj zmniejszanie produkcji węgla. Działania takie następują jednak przy utrzymaniu w ruchu całego szeregu urządzeń technicznych w nienaruszonym stanie (np. szyby wydobywcze i wentylacyjne, maszyny wyciągowe, systemy wentylacji i odwadniania, zakład przeróbki mechanicznej węgla), co z uwagi na zmniejszoną produkcję węgla (w wyniku tej, częściowej likwidacji) powoduje wzrost kosztów jednostkowych z wszystkimi ujemnymi tego skutkami. W związku z powyższym, częściowa likwidacja kopalni przynosi z jednej strony korzyści w wyniku zmniejszenia nakładów eksploatacyjnych, ale równocześnie może powodować zmniejszenie wpływów finansowych z tytułu zmniejszonej sprzedaży węgla, jak również, co ma ogromne znaczenie handlowe, powoduje wzrost jednostkowych kosztów produkcji. Powyższe wskazuje, że częściowa likwidacja kopalni może przynosić per saldo ujemne skutki.

Przy podejmowaniu decyzji o likwidacji kopalni kluczowym jest między innymi dokonywanie oceny stopnia wykorzystania jej aktualnej zdolności produkcyjnej, wpływu na tę zdolność realizowanego i możliwego zakresu i tempa inwestowania oraz ocena związku przyczynowego złej sytuacji ekonomicznej z aktualnym zakresem zbytu węgla oraz prognozowanym zbytem węgla w ilości wynikającej ze zdolności produkcyjnej kopalni, przy uwzględnieniu również eksportu węgla.

Sumując w/w zagadnienia, można stwierdzić, że likwidacja kopalni to niezmierznie trudny problem techniczno-

-górniczny, ekonomiczny, a nade wszystko społeczny, dotykający bezpośrednio wielotysięcznej załogi i jej rodzin. Omawiany problem powinien być rozpatrywany na tle wieloletniego bilansu paliwowo-energetycznego kraju. Nie może on być zdarzeniem koniunkturalnym.

Celowym jest kolejny raz podkreślenie, że najlepszym sposobem poprawy efektywności produkcji górniczej jest pełne wykorzystanie zdolności produkcyjnej i podejmowanie odpowiednich działań inwestycyjnych by zdolność ta była utrzymywana.

Oczywiście pozostaje i w tym przypadku problem zbytu wyprodukowanego węgla. Rozwiązanie tego szczególnie złożonego i ważnego problemu, zwłaszcza w warunkach rozproszonej organizacji górnictwa, wykracza jednak poza możliwości pojedynczej kopalni i organizacji węglowej.

Należy przy tym zaznaczyć, że poszczególne organizacje węglowe dopracowały się w tym zakresie wielu efektywnych rozwiązań. W osiągnięciu dobrych rezultatów ekonomicznych rolę odgrywa między innymi profesjonalny marketing, rozbudowana sieć autoryzowanych sprzedawców węgla oraz liczne usprawnienia w odbiorze węgla z kopalni.

Systemowe usprawnienia organizacji zbytu węgla kamiennego w Polsce w powiązaniu z racjonalną jego produkcją, zgodną z sumą zdolności produkcyjnej wszystkich kopalń, powinny być zadaniem priorytetowym dla odpowiednich czynników nadzorujących górnictwo oraz organizacji węglowych.

Przy omawianiu problematyki likwidacji kopalń celowym jest wskazanie na podatki i opłaty obligatoryjnie przekazywane przez górnictwo węgla kamiennego bezpośrednio szeroko pojętemu budżetowi Państwa oraz na podatki i opłaty, które nazywa się „pośrednimi”.

Do podatków i opłat „pośrednich” zalicza się: ZUS, ubezpieczenia zdrowotne, podatek od towarów i usług, podatek akcyzowy, podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek od nieruchomości i podatek lokalny, opłata eksploatacyjna, opłaty i kary z tytułu korzystania ze środowiska, państwowy fundusz PFRON. Podatki i opłaty „pośrednie” to wpływy finansowe do szeroko pojętego budżetu Państwa dokonywane przez różne podmioty gospodarcze z tytułu współpracy z kopalniami oraz wpływy z tytułu płac netto pobudzające funkcjonowanie rynku żywnościowego, usług i innych dóbr konsumpcyjnych.

Podatki i daniny „pośrednie” można rozpatrywać w aspektach: likwi-

dacji kopalń oraz obciążeń finansowych czynnych kopalń.

Likwidacja kopalń powoduje w jakimś stopniu aktywizację innych jednostek gospodarczych, ale można szacować, że na tej likwidacji, z omawianego tytułu, szeroko pojęty budżet Państwa per saldo traci.

Rozpatrując ten drugi aspekt należy stwierdzić, że bezpośrednie podatki i daniny stanowią poważne obciążenie finansowe górnictwa. Jest ono tym bardziej dotkliwe w sytuacji ujemnego wyniku finansowego, z czym, jak wielokrotnie podkreślano, ten sektor gospodarki boryka się od dłuższego czasu.

Pomoc finansowa Państwa na rzecz górnictwa jest zdecydowanie mniejsza od wartości omawianych podatków i danin. Relacje te powinny być przedmiotem odpowiedniej analizy i wniosków właściwych czynników rządowych.

Na marginesie omawiania zagadnienia likwidacji kopalń należy wspomnieć, że organizacje węglowe, z powodu dramatycznej sytuacji finansowej, zmuszane są nawet do sprzedaży nierentownych kopalń (znane są już dwa przykłady takich transakcji).

Ciekawe byłyby relacje na temat, jak podmioty, które kupiły kopalnie nierentowne doprowadziły je do poziomu opłacalności.

Wyżej wymienione działania nie są chyba elementem strategii górnictwa węgla kamiennego.

Zarządzanie górnictwem węgla kamiennego.

W latach 1985-2015 polskim rządem kierowało 16 premierów, którzy, co jest oczywiste, mieli określony wpływ na stan i rozwój górnictwa węgla kamiennego. Oznacza to, że zmiana na tym stanowisku następowała średnio co 21 miesięcy, tj. mniej niż co 2 lata. W w/w okresie ministerstwem gospodarki (obejmującym górnictwo węgla kamiennego) kierowało 19 ministrów. Zmiana na tym urządzeniu następowała średnio prawie co 22 miesiące. Należy zaznaczyć, że w/w statystyczny czas sprawowania urzędów państwowych nie odzwierciedla czasu pełnienia tych funkcji przez konkretne osoby, który był bardzo zróżnicowany.

W wymienionych latach 8-krotnie ustanawiano pełnomocników ministra gospodarki lub rządu ds. górnictwa węgla kamiennego.

Tak liczne i częste zmiany personalne na najwyższych stanowiskach państwowych mających w swym za-

kresie działania kierowanie strategią górnictwa węgla kamiennego, niewątpliwie negatywnie wpływało na podejmowane decyzje dotyczące stanu i rozwoju tego sektora gospodarki.

W analizowanym okresie podjęte zostały 21-krotnie uchwały Sejmu RP lub Rządu RP w sprawach dotyczących reorganizacji, restrukturyzacji i programów naprawczych górnictwa węgla kamiennego.

Analizując w/w dokumenty odnosi się wrażenie, że niektóre z nich są wrazem nieprzemyślanych kompleksowo i perspektywicznie poglądów zmieniających się ekip rządowych na aktualne problemy i rozwój górnictwa węgla kamiennego. Na podkreślenie zasługują następujące trzy decyzje:

1/ Ustawa z dnia 23 października 1987 r. o utworzeniu Wspólnoty Węgla Kamiennego (zniesiono przy tym urząd Ministra Górnictwa i Energetyki oraz poza w/w Wspólnotą, utworzono Wspólnotę Energetyki i Węgla Brunatnego).

Spotykane są obecnie oceny, że błędem w strategii bezpieczeństwa energetycznego kraju było dokonanie w/w zmian. Skutki tych decyzji znamienne były przez kolejne dziesiątki lat, głównie w efektach ekonomicznych obu branż i niespójnych, wręcz rozbieżnych koncepcjach ich restrukturyzacji. Powrót do nadzoru nad górnictwem i energetyką przez jeden resort pojawia się obecnie coraz częściej i można sądzić, że wymaga on wnikliwego rozpatrzenia.

2/ Ustawa z dnia 24 lutego 1990 r. o likwidacji Wspólnoty Węgla Kamiennego

Likwidacja w/w Wspólnoty oznaczała likwidację systemu organizacji górnictwa sprzyjającego nie tylko produkcji i sprzedaży węgla, ale także inwestycjom na odtwarzanie frontów górniczych. Wszystkie kopalnie uzyskały samodzielność, samorządność i zobowiązane zostały do samofinansowania. Niezależnie od działających w kopalniach organizacji związkowych powstały rady pracownicze na zasadach i z uprawnieniami ogólnokrajowymi.

Rozpoczął się okres, w którym kopalnie zmuszone zostały do konkurencji między sobą w zakresie sprzedaży węgla oraz do zaciągania ogromnych kredytów, szukając środków finansowych na terminowe wypłaty wynagrodzeń pracowniczych.

Wówczas to zamiast funkcjonującego zbytu węgla poprzez agendy spojęne z górnictwem, na „gwalt” organizowane

były w poszczególnych kopalniach „działy marketingu i zbytu węgla”, zaczęły się indywidualne poszukiwania odbiorców tego surowca, kłopoty z racjonalną jego sprzedażą, niebotyczne trudności z windykacją należności za sprzedany węgiel ze zwiększającą się ilością procesów sądowych i stratami finansowymi.

Wprowadzenie w/w samodzielności kopalń spowodowało także „rozwalenie” wypracowanego wieloletnimi doświadczeniami i dobrze funkcjonującego systemu ekonomiczno-finansowego, opartego na rachunku wyrównawczym rentowności kopalń oraz systemu wynagrodzeń pracowniczych opartego na uporządkowanych (nie oznacza jednakowych) w skali wszystkich kopalń poziomach płac zasadniczych i innych elementów płacowych, głównie w zależności od kwalifikacji, stażu, miejsca i warunków pracy.

Należy przy tym podkreślić (czego niektórzy reformatorzy górnictwa nie biorą w pełni pod uwagę), że wszystkie kopalnie węgla kamiennego mają różne koszty produkcji powodowane: różnymi warunkami górniczo-geologicznymi i zagrożeniami naturalnymi, zróżnicowaną strukturą techniczną, w tym układem, stanem oraz zakresem poziomych i pionowych dróg transportowych, różnym systemem eksploatacji, wentylacji i odwadniania, różnym stanem nowoczesności, związanym także z wiekiem oraz fazami rozwoju kopalni. Ponadto jakość węgla handlowego poszczególnych kopalń (i średnia cena zbytu tego surowca) jest zróżnicowana, bowiem zależy głównie od różnej jakości i warunków geologicznych eksploatowanych pokładów węgla.

Zasadą jest, że w obrocie krajowym ceny węgla o jednorodnych parametrach jakościowych ustala się na zbliżonym poziomie, bez względu na to z jakiej kopalni węgiel pochodzi.

Przecięte ceny zbytu węgla kopalni wynikające z określonej struktury asortymentowej i jakościowej węgla handlowego nie wykazują korelacji z jednostkowymi kosztami produkcji. Utrudnia to analizę wyników finansowych kopalni i wskazuje na potrzebę uwzględniania w tej analizie oddzielnego rozpatrywania osiąganych dochodów ze sprzedaży węgla i kosztów ich produkcji w powiązaniu z właściwymi im uwarunkowaniami.

Z powyższego wynika naturalne różnicowanie poziomu rentowności wszystkich kopalń. Zróżnicowany zaś poziom rentowności organizacji węglowych grupujących kilka, czy wię-

cej kopalń wynika przede wszystkim z tego, że kopalnie, które zostały objęte daną organizacją węgla miały różne poziomy rentowności, ukształtowane w/w naturalnymi czynnikami.

Ceny, po których kompanie sprzedają węgiel organizacjom eksportującym są umowne, na poziomie umożliwiającym eksporterom osiąganie zysków. W sytuacjach braku zbytu węgla w obrocie krajowym, eksport węgla traktowany jest jako środek ratujący kopalnie i organizacje węglowe, co osłabia je w negocjacjach z eksporterami na temat poziomu cen i rozliczeń finansowych.

Podobne „uzdrowicielskie działania” wprowadzono w tym czasie w zakresie finansowania górnictwa węgla kamiennego. W ramach tych działań raptownie i całkowicie zabrano temu sektorowi (z praktycznym zamrożeniem cen węgla) istniejącą latami dotację do produkcji węgla z budżetu państwa (jak wiadomo, podobne działanie zastosowano w odniesieniu do administracji województwa śląskiego).

Można sobie wyobrazić jakie ujemne konsekwencje poniosło z tytułu w/w ustawy całe górnictwo węgla kamiennego, jak znacznie i raptownie wzrosło zadłużenie finansowe w tym sektorze gospodarki. W tym czasie spotykano publiczne pochwały rządu za zrównoważenie budżetu Państwa. Nasuwa się przy tym pytanie: w jakim stopniu nastąpiło to kosztem górnictwa i górniczego, śląskiego regionu?

Paszczka Henryk, w publikacji „Górnictwo i geoinżynieria” (zeszyt 3, 2010) ujął w/w problem następująco: „Okres samodzielności kopalń wykazał, że w przypadku górnictwa węgla kamiennego, przy tak ogromnym jego znaczeniu dla gospodarki oraz skali zaszłości, jaka dotyczyła tego sektora, pozostawienie procesu restrukturyzacji pozornym mechanizmom rynkowym bez możliwości swobodnego kształtowania cen zbytu, było równoznacznym z niekontrolowaną likwidacją sektora górnictwa węgla kamiennego.”

3/ Decyzją rządową (akt notarialny z dnia 12 lipca 1990 r.) utworzono Państwową Agencję Węgla Kamiennego - spółka skarbu państwa (nastąpiło to po likwidacji Wspólnoty Węgla Kamiennego).

W/w spółka otrzymała od Ministra Przemysłu i Handlu bardzo daleko idące pełnomocnictwa sprawujące, że faktycznie pełniła ona szereg funkcji instytucji państwowej w przemyśle wydobywczym.

Celowym jest podkreślenie, że pomimo istnienia złej sytuacji ekono-

miczno-finansowej górnictwa, powodowanej także zniesieniem dotowania węgla i wprowadzeniem regulowanych cen węgla – znacznie poniżej ścieżki inflacji, wprowadzono w tym czasie decyzją rządową „opłaty eksploatacyjne” i znacznie podwyższono „opłaty za wykorzystanie środowiska”. Spowodowało to odpowiedni wzrost kosztów produkcji węgla i dalsze pogorszenie wyniku finansowego, z konsekwencją wzrostu zobowiązań finansowych.

Szersze omówienie zasad i skutków w/w etapów reformowania górnictwa (podobnie jak innych, licznych etapów w ostatnim 30-leciu) wykracza poza możliwości tego artykułu. Dokumenty decyzyjne z w/w okresu stanowią cenny materiał poznawczy, obrazujący jak poszczególne ekipy rządowe reformowały górnictwo węgla kamiennego i w jakim stopniu wywarło to wpływ na obecną, dramatyczną sytuację tego sektora gospodarki.

Na zakończenie celowym jest uwypuklenie następujących zagadnień:

- Opracowanie bilansu paliwowo-energetycznego i wynikającej z niego strategii górnictwa węgla kamiennego jest podstawowym warunkiem prawidłowego rozwoju tego sektora gospodarki. Kontynuowanie procesu jego reformowania na zdrowych zasadach i w jak najkrótszym czasie jest nieodzowne i wymaga odpowiedniego wspierania środkami budżetowymi Państwa.
- Górnictwo węgla kamiennego, ze względu na swoją specyfikę jest nieporównywalne z sektorami gospodarki, w których w pełni mają zastosowanie zasady gospodarki rynkowej.
- Na kształtowanie stanu i perspektyw górnictwa węgla kamiennego w decydującym stopniu mają wpływ centralne władze państwowe.
- Koszty jednostkowe produkcji węgla wzrastają automatycznie w warunkach nie wykorzystywania zdolności produkcyjnej kopalń, co ma odpowiedni wpływ na wyniki ekonomiczno-finansowe, poziom cen węgla oraz ich konkurencyjność.
- Wydaje się w pełni uzasadnione twierdzenie, że import węgla (przy możliwościach zaspokojenia potrzeb krajowych węglem produkcji krajowej) niszczy polskie górnictwo.
- Każda likwidacja kopalni powinna być poprzedzana opracowaniem wszechstronnej analizy techniczno-

-ekonomicznej, z uwzględnieniem skutków dotyczących jej załogi oraz regionu i szeroko pojętego budżetu Państwa, w formie dokumentu wymagającego konsultacji społecznej i decyzji Ministra Gospodarki.

- W obecnej, dramatycznej sytuacji górnictwa węgla kamiennego odpowiednia i pilna pomoc finansowa państwa dla tego sektora jest nieodzowna.

Polskie górnictwo węglowe, jego zasoby naturalne, potencjał techniczny i kadrowy oraz duże i długotrwałe znaczenie węgla dla gospodarki narodowej zasługują na pilne, skuteczne działania, by nie dopuścić do zaprzepaszczenia tych cennych wartości.

Godnym podkreślenia jest przygotowywanie przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa publikacji zawierającej szczegółowe omówienie i ocenę działań centralnych władz państwowych w okresie ostatniego 30-lecia, dotyczących reformowania górnictwa węgla kamiennego. Ma ona uwzględniać również spektrum aktywnych działań w/w Stowarzyszenia w zakresie organizowania dyskusji, sporządzania opinii i wystąpień do centralnych władz państwowych na temat problemów górnictwa węgla kamiennego oraz sposobów ich rozwiązywania.

Zdzisław Doszła

83-letni emeryt z 47 letnim stażem pracy w górnictwie węgla kamiennego, b. podsekretarz stanu w b. Ministerstwie Górnictwa i Energetyki oraz b. zastępca generalnego dyrektora b. Wspólnoty Węgla Kamiennego. Pełnił m.in. funkcje kierownicze w 4-ch kopalniach i w 2-ch zgrupowaniach kopalń na Dolnym i Górnym Śląsku. Ukończył 2 stopniowe studia ekonomiczne, wieczorowe technikum górnicze (po studiach), 3 – krotnie studia podyplomowe (ostatnio na Politechnice Gliwickiej) oraz studium doktoranckie na Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.

Ocena stanu bezpieczeństwa pracy w polskim górnictwie w 2014 roku

Cześć I

1. Organy nadzoru górniczego.

Organy nadzoru górniczego, to jest:

1. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego,
2. dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych, zwanych dalej „OUG”,
3. dyrektor Specjalistycznego Urzędu Górniczego, zwanego dalej „SUG”:
 - realizują misję społeczną, określoną jako dążenie do poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia górników, optymalnego zagospodarowania złóż kopalin oraz ograniczania uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko, oraz zadania określone w przepisach ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981 ze zm.) i przepisów regulujących nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w tym zagadnień dotyczących:
 - bezpieczeństwa i higieny pracy;
 - bezpieczeństwa pożarowego;
 - bezpieczeństwa powszechnego;
 - ratownictwa górniczego;
 - budowy i likwidacji zakładu górniczego, oraz
 - sprawują nadzór i kontrolę nad:
 - podmiotami wykonującymi w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego;
 - podmiotami zawodowo zatrudnionymi się ratownictwem górniczym;
 - szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego lub wykonujących roboty geologiczne
 - wykonywaniem robót geologicznych;
 - zakładami prowadzącymi roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej.

Zgodnie z przyjętą „Strategia działania urzędów górniczych na lata 2010-

2014”, pracownicy nadzoru górniczego realizowali m. innymi następujące cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie:

- przeciwdziałanie katastrofom górniczym;
- ograniczenie liczby wypadków spowodowanych „czynnikiem ludzkim” i stosowanymi wyrobami;
- ograniczenie skali chorób zawodowych;
- egzekwowanie przepisów prawa w dziedzinie bhp;
- dostosowanie rozwiązań prawnych do potrzeb skutecznego zarządzania bhp;
- utrzymanie w sprawności służb ratownictwa górniczego.

2. Zakres nadzoru górniczego

Według stanu na **31.12.2014 r.** nadzorowi i kontroli urzędów górniczych podlegało między innymi:

- **7 028** zakładów górniczych, w tym **150** wydobywających kopaliny objęte własnością górniczą i **6 878** objęte prawem własności nieruchomości gruntowej,
 - 188 oddziałów – zakładów wykonujących prace geologiczne,
 - 3 755 podmiotów wykonujących w zakresie swej działalności czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego,
- łącznie zatrudniających **206 370** pracowników.

3. Stan bezpieczeństwa pracy w polskim górnictwie w 2014 roku.

3.1 Górnictwo ogółem

W latach 2009-2014 w górnictwie zaistniało ogółem 17 537 wypadków, z czego 77,8% stanowiły wypadki w kopalniach węgla kamiennego, 16,3% w kopalniach rud miedzi, 3,1% w kopalniach odkrywkowych oraz 1,1% w kopalniach otworowych i przedsiębiorstwach wykonujących roboty geologiczne.

Od 2009 roku widoczny jest wyraźny spadek liczby wypadków w górnictwie węgla kamiennego, oraz stopniowy spadek w górnictwie odkrywkowym, a także w kopalniach miedzi i w firmach wykonujących prace w ruchu zakładów górniczych.

W 2014 roku w górnictwie miały miejsce 2 274 wypadki ogółem, w tym 29 wypadków śmiertelnych i 29 wypadków ciężkich. Odnotowano 514 wypadków z udziałem pracowników podmiotów wykonujących w zakresie swej działalności czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego, tj. o 16,2% mniej niż w 2013 roku. W kopalniach węgla kamiennego miało miejsce 416 wypadków z udziałem pracowników podmiotów wykonujących w zakresie swej działalności czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego, o 29 wypadków mniej w porównaniu do 2013 roku tj. o 6,5%.

Wypadkowość ogółem w kopalniach węgla kamiennego w 2014 roku zmniejszyła się o 6,3% w porównaniu z 2013 rokiem (z 1908 do 1788 wypadków) i o 36,1% w porównaniu z rokiem 2009, kiedy to odnotowano 2799 wypadków.

Najczęstszymi przyczynami wypadków ogółem w 2014 roku w całym górnictwie były:

- potknięcie, poślizgnięcie lub przewrócenie się osób - 29,0%;
- spadnięcie, stoczenie, osunięcie się mas i brył skalnych oraz opad skał ze stropu i ociosu - 18,2%;
- upadek, stoczenie lub obsunięcie się przedmiotów lub materiałów - 12,3%.

Głównymi przyczynami wypadków śmiertelnych i ciężkich w 2014 roku, podobnie jak w poprzednich latach, w polskim górnictwie było:

- zapalenie metanu;
- oberwanie się skał ze stropu i ociosów;
- nieprzestrzeganie przepisów, ustaleń procedur i technologii prowadzenia robót;
- wykonywanie prac przy przenośnikach taśmowych będących w ruchu

Wypadkowość w górnictwie w 2014 roku

Rodzaj górnictwa	Wypadki			w tym podmioty wykonujące w zakresie swej działalności czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego		
	Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:	
		Śmiertelne	Ciężkie		Śmiertelne	Ciężkie
Górnictwo Węgla Kamiennego*, w tym:	1 795	20	22	416	4	3
Kopalnie Węgla Kamiennego	1 787	20	22	416	4	3
Kopalnie rud miedzi	337	4	4	79	2	1
Kopalnie soli	8	0	0	0	0	0
Kopalnie rud cynku i ołowiu	10	0	0	1	0	0
Pozostałe górnictwo podziemne	15	0	0	0	0	0
Kopalnie węgla brunatnego	34	0	1	9	0	0
Górnictwo odkrywkowe (bez KWB)	35	4	2	6	2	1
Górnictwo otworowe oraz roboty geologiczne	40	1	0	3	1	0
RAZEM	2 274	29	29	514	9	5

*) Górnictwo Węgla Kamiennego obejmuje kopalnie węgla kamiennego oraz Centralny Zakład Odwadniania Kopalń.

– bądź przy braku zabezpieczenia stanu wyłączenia oraz jazdy przenośnikiem taśmowym nieprzystosowanym do jazdy ludzi,
 – przebywanie w zasięgu pracy maszyn i urządzeń;
 – niewłaściwa organizacja pracy;
 – łąpanie;
 – zwarcie i poparzenie łukiem elektrycznym;

W polskim górnictwie w latach 2009-2014 najwięcej wypadków śmiertelnych i ciężkich miało miejsce wśród pracowników o stażu pracy do 5 lat (32,1%) oraz o stażu pracy powyżej 20 lat (36,4%).

W 2014 roku w kopalniach węgla kamiennego miało miejsce 20 wypadków śmiertelnych, których przyczynami było:

- zapalenie metanu - 5;
- opad skał (ściany, podbierki) - 3 (2,1);
- przebywanie na drogach transportu - 3;
- jazda przenośnikiem taśmowym nieprzystosowanym do jazdy ludzi (w tym 1 wypadek pod wpływem alkoholu) - 3;
- wykonywanie prac przy przenośnikach taśmowych będących w ruchu bądź przy braku zabezpieczenia stanu wyłączenia - 3;
- obsługa maszyn i urządzeń - 1;
- odprężenie i zły stan obudowy - 1;
- zwarcie i poparzenie łukiem elektrycznym - 1.

Głównymi przyczynami wypadków śmiertelnych i ciężkich w kopalniach rud miedzi były przede wszystkim:

- wstrząs górotworu;
- oberwanie się skał ze stropu i ociosów;
- nieprzestrzeżenie procedur i przepi-

sów przy wykonywaniu prac szybowych;

- niewłaściwa organizacja pracy (m.in. praca w godzinach nadliczbowych, przemęczenie);
- przebywanie w zasięgu pracy maszyn i urządzeń.

3.2 Górnictwo podziemne. Zagrożenia naturalne i związane z ruchem i obsługą maszyn i urządzeń.

Górnictwo podziemne charakteryzuje się trudnymi warunkami geologiczno-górnictwymi oraz występowaniem zagrożeń naturalnych: metanowego, wybuchem pyłu węglowego, łąpaniami, zawałami, pożarowego, wodnego, wyrzutami gazów i skał oraz klimatycznego.

Eksploatacja kopalni w kopalniach podziemnych prowadzona jest na coraz większych głębokościach, co powoduje ciągły wzrost zagrożeń, oraz współwystępowanie zagrożeń skojarzonych.

Najbardziej niebezpieczne w skutkach są zdarzenia spowodowane zagrożeniem metanowym oraz łąpaniami.

Zagrożenie metanowe.

W latach 2009-2014 miało miejsce 18 zdarzeń związanych z zapaleniem lub wybuchem metanu, w wyniku których zginęło 28 górników, 49 doznało ciężkich, a 33 lekkich obrażeń ciała.

W 2014 roku, w kopalniach węgla kamiennego zaistniały 4 zdarzenia związane z zapaleniami metanu w wyrobiskach górniczych. W KWK „Mysłowice-Wesoła” w wyniku zapalenia metanu 5 pracowników uległo wypadkom śmiertelnym, 15 ciężkim i 10 lekkim..

Główne przyczyny zapaleń metanu to:

- iskry powstałe wskutek urabiania zwięzłych skał kombajnami,

- prowadzenie robót strzałowych.

W 2014 roku z górotworu objętego wpływami eksploatacji, wydzielono około 891,1 mln m³ metanu (metanowość bezwzględna) - średnio wydzielano około 1 700 m³ CH₄/min. Średnia efektywność odmetanowania dla kopalń prowadzących odmetanowanie wyniosła 37,2%, a średnia efektywność zagospodarowania ujętego metanu w wyniosła 65,8%, tj.

Zagrożenie łąpaniami

W latach 2009-2014 w polskim górnictwie podziemnym zaistniało 27 zdarzeń związanych z występowaniem wstrząsów górotworu zakwalifikowanych jako łąpanie, w wyniku których zginęło 12 górników, 5 doznało ciężkich, a 108 lekkich obrażeń ciała, w tym:

- w kopalniach węgla kamiennego zaistniało 10 łąpani, w których zginęło 4 pracowników, 4 doznało ciężkich, a 28 lekkich obrażeń ciała,
- w kopalniach rud miedzi zaistniało 17 łąpani, w których zginęło 8 pracowników, 1 osoba doznała ciężkich, a 80 lekkich obrażeń ciała.

W 2014 roku:

- w kopalniach węgla kamiennego wystąpiło jedno łąpanie,
- w kopalniach rud miedzi wystąpiły dwa łąpania w: O/ZG „Lubin” w wyniku którego zaistniał wypadek zbiorowy (1 wypadek śmiertelny oraz 2 wypadki lekkie), oraz w O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” w wyniku którego zaistniał wypadek zbiorowy (3 lekkie).

W 2014 roku w kopalniach węgla kamiennego wystąpiło 1 odprężenie – bez wypadków, a w kopalniach rud miedzi wystąpiło 9 odprężeń górotworu, w tym 2 samoistne, które spowodowały 3 wypadki lekkie,

Zagrożenie pożarowe

W latach 2009-2014 w podziemnych zakładach górniczych zaistniało 61 zdarzeń związanych z występowaniem zagrożenia pożarowego, w tym 46 w kopalniach węgla kamiennego, 13 w kopalniach rud miedzi oraz 2 w kopalni soli, w wyniku których łącznie 3 górników doznało lekkich obrażeń ciała.

W 2014 roku w podziemnych zakładach górniczych zaistniało łącznie 6 pożarów, z czego 5 w kopalniach węgla kamiennego (w tym 2 związane z zapaleniem metanu) oraz 1 w kopalni rud miedzi.

W 2014 roku przyczyną pożarów egzogenicznych było:

- zapalenie się metanu (w 2 przypadkach);
- zapalenie się rozkruszonego suchego węgla, pyłu węglowego od rozgrzanej, wskutek tarcia, koronki podczas wiercenia otworu bez przepłuczki wodnej;
- zwarcie (najprawdopodobniej) w instalacji elektrycznej w zbiorniku węgla surowego w Zakładzie Przeróbki Mechanicznej Węgla (ZPMW).

Zagrożenie wyrzutami gazów i skał

W latach 2009-2014 zaistniały dwa takie zdarzenia, tj. w 2009 roku w O/ZG „Rudna” oraz w 2012 roku w KWK „Budryk”, w wyniku których nikt nie odniósł obrażeń.

Zagrożenia zawałami i oberwaniem się skał ze stropu i ociosu

W latach 2009-2014 zaistniało:

- 21 zdarzeń wskutek zawałów, w tym 47,6% zdarzeń miało miejsce w kopalniach węgla kamiennego. Wskutek zawałów zginęło 2 górników, a 6 doznało lekkich obrażeń ciała.
- 46 zdarzeń w związku z oberwaniem się skał ze stropu i ociosu, w tym 71,7% stanowiły zdarzenia w kopalniach węgla kamiennego.

W 2014 roku w podziemnych zakładach górniczych wystąpiły:

- 3 zawały, w których skutki swym zasięgiem nie objęły pracowników (2 zawały w kwk i 1 w kopalniach rud miedzi);
- 4 wypadki śmiertelne związane z opadem skał ze stropu (3 w kwk i 1 w kopalniach rud miedzi);
- 4 wypadki ciężkie związane z opadem skał ze stropu i ociosu w wyrobiskach korytarzowych, w tym: 2 w kopalniach rud miedzi, 1 w kwk i w głębionym szybie w kwk.

Przyczynami wypadków śmiertelnych i ciężkich, było uderzenie górników opadającymi ze stropu bryłami węgla, w następstwie:

- przebywania i wykonywania prac pod niezabezpieczonym stropem;
- niedostatecznego nadzoru nad prowadzonymi robotami przez osoby dozorujące ruch oraz tolerowania wykonywania prac pomimo nieprawidłowego stanu obudowy bądź braku obrywki brył skalnych w stropie wyrobiska lub nachylenia czoła przodka;
- niezachowania należytej ostrożności przez poszkodowanych;
- braku właściwej oceny zagrożenia oberwania się skał ze stropu i ociosu.

Zagrożenie klimatyczne

W 2014 roku w 20 zakładach górniczych (w tym w 3 wydobywających rudy miedzi) w wyrobiskach górniczych temperatura powietrza zmierzona termometrem suchym była większa od 28°C lub intensywność chłodzenia była niższa od 11 K_w (katastropni wilgotnych).

W kopalniach węgla kamiennego przekroczenie temperatury stwierdzono w 350 wyrobiskach, w których zatrudnionych było w ciągu doby w skróconym czasie pracy ze względu na warunki klimatyczne 5568 pracowników, natomiast w kopalniach rud miedzi przekroczenie temperatury stwierdzono w 118 wyrobiskach, w których zatrudnionych było w ciągu doby 5796 pracowników.

Poprawa warunków klimatycznych w najbardziej zagrożonych kopalniach polega na coraz powszechniejszym stosowaniu centralnych lub lokalnych urządzeń chłodniczych.

W 2 kopalniach węgla kamiennego: stosowano centralną klimatyzację, a w 11 klimatyzację grupową. Łącznie czynnych było 247 urządzeń chłodniczych klimatyzacji indywidualnej i klimatyzacji grupowej lub centralnej.

W dwóch kopalniach rud miedzi stosowano centralną klimatyzację. W kopalniach miedzi pracowały 695 samojezdne maszyny górnicze z klimatyzacją.

Zagrożenia techniczne związane z pracą maszyn i urządzeń

W latach 2009-2014, nieprzestrzeżenie przepisów bhp oraz niewłaściwa eksploatacja maszyn i urządzeń w górnictwie było przyczyną zaistnienia łącznie 111 wypadków śmiertelnych i ciężkich, tj. 36,5% wszystkich zaistniałych w tym okresie wypadków śmiertelnych i ciężkich w górnictwie podziemnym.

W 2014 roku miało miejsce 11 wypadków śmiertelnych (10 w kwk i 1

w kopalni rud miedzi) oraz 5 wypadków ciężkich (3 w kwk i 2 w kopalniach rud miedzi). W górnictwie podziemnym zaistniało 114 wypadków ogółem związanych z przyczynami mechanicznymi, co stanowi 5% wszystkich zaistniałych wypadków ogółem. Przyczynami wypadków były głównie uderzenia przez urządzenia transportu poziomego oraz przebywanie w zasięgu pracy maszyn i urządzeń. Zaistniał również 1 wypadek śmiertelny związany z oparzeniem łukiem elektrycznym oraz 1 wypadek ciężki w szybie w kopalni rud miedzi.

Przyczynami wypadków śmiertelnych i ciężkich były:

- jazda pracowników na przenośnikach taśmowych nieprzystosowanych do jazdy ludzi;
- wykonywanie prac przy przenośnikach taśmowych będących w ruchu;
- przebywanie pracowników na drogach transportu;
- przebywanie w zasięgu pracujących maszyn i urządzeń;
- jazda kolejką spagową nieprzystosowaną do przewozu ludzi.

Inne zagrożenia

W O/ZG „Polkowice-Sieroszowice” w dniu 21.10.2014 r. w wyrobiskach górniczych złoża soli kamiennej miało miejsce niebezpieczne zdarzenie, polegające na wypływie siarkowodoru, ze struktury zaburzenia sedymentacyjnego – strefy przerostów anhydrytu w złożu soli, w czole przodka drążonej przecinki. W przecince, w związku z przerwą w pracy wentylacji odrębnej, wystąpiła atmosfera niezdarna do oddychania.

W związku z chwilowym przebywaniem w atmosferze o podwyższonej zawartości siarkowodoru, u dwóch pracowników w wyniku badań lekarskich rozpoznano ostre zatrucie siarkowodem, zakwalifikowane jako choroba zawodowa.

Janusz Malinga

W artykule wykorzystano informacje i dane przekazane do opracowywanej w Wyższym Urzędzie Górniczym „Oceny stanu bezpieczeństwa pracy, ratownictwa górniczego oraz bezpieczeństwa powszechnego w związku z działalnością górniczo-geologiczną w 2014 roku”

XVII Konferencja

„Problemy Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Polskim Górnictwie”

W dniach 14-15 kwietnia 2015 r. w Zawierciu zorganizowana została XVII cykliczna konferencja nt.: „Problemy Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Polskim Górnictwie”.

Organizatorem konferencji był Wyższy Urząd Górniczy, Zarząd Główny Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa i Główny Instytut Górnictwa. Patronat nad konferencją objął Minister Gospodarki.

Wygłoszono łącznie 20 referatów oraz zorganizowano panel dyskusyjny na temat „Zdrowie i Bezpieczeństwo - Priorytet Przedsiębiorcy?”. Uczestnikami konferencji byli m. innymi: Główny Geolog Kraju, Wojewoda Śląski, przedstawiciele Wyższego i Okręgowych Urzędów Górniczych oraz Spółek Węglowych i zakładów górniczych wchodzących w ich skład, przedstawiciele wyższych uczelni górniczych i instytutów naukowo-technicznych, przedsiębiorstw okologórnicznych, oraz innych przedsiębiorstw i instytucji związanych z działalnością górniczą.

Na wstępie konferencji zapoznano uczestników z trendami wypadkowości w polskim górnictwie i działaniami prewencyjnymi instytucji nadzoru górniczego oraz wynikami badań przeprowadzonych przez Uniwersytet Śląski w temacie kultury bezpieczeństwa pracy i jej psychologicznych aspektów.

Celem panelu dyskusyjnego było przedstawienie zagadnienia bezpieczeństwa pracy i jego aspektów w odniesieniu do poszczególnych rodzajów górnictwa i związanych z nim przedsiębiorstw okologórnicznych. W dyskusji przedstawiono konkretne działania w tym zakresie.

W wygłoszonych referatach przedstawiono różne aspekty i różne rozwiązania dotyczące bezpieczeństwa pracy, m. innymi w przedsiębiorstwie wielobranżowym na przykładzie KGHM Polska Miedź S.A., w zakładach górnictwa odkrywkowego na przykładzie KWB „Bełchatów”, w zakładzie górnictwa „Janina”, w zakładzie górnictwa LAFARGE i firmach produkujących kruszywa mineralne.

W kolejnych referatach omówiono sposoby i urządzenia do zwalczania zagrożenia pyłowego w podziemnych

zakładach górniczych oraz przedstawiono powietrzno-wodny system zraszania typu KOMAG.

W zakresie bezpieczeństwa pracy urządzeń stosowanych w górnictwie podjęto m. innymi następujące tematy:

- Aktualny stan i bezpieczeństwo zmechanizowanych obudów ścianowych.
- Bezpieczeństwo pracy kopalnianych sieci elektroenergetycznych.
- Hamulce tarczowe do przenośników taśmowych.
- Możliwości zwiększenia prędkości jazdy ludzi kolejkami podwieszonymi z napędem własnym.

Temat bezpieczeństwa podczas drążenia wyrobisk udostępniających pokłady węgla kamiennego Australii omawiał przedstawiciel firmy „THE ROBBINS COMPANY”.

Odrębnym elementem konferencji, też już tradycyjnym było wręczenie wyróżnień i nagród dziennikarzom, którzy poruszają problemy bezpieczeństwa w górnictwie w ramach ogólnopolskiego Konkursu dla Dziennikarzy „Karbitka”.

Regionalna Galeria Postaci Zasłużonych dla rozwoju Stowarzyszenia

W nr 7-8 (255-256) „Wspólnych Spraw” w lipcu – sierpniu 2014 r. zamieściliśmy „Galerię Postaci Zasłużonych dla Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa.

Wykaz zamieszczonych tam postaci wybitnych działaczy sporządzono na podstawie rozeznania dokonanego w oparciu o dostępne publikacje i materiały archiwalne. Przyjęto tu następującą koncepcję:

- Postaci kształtujących działalność całego Stowarzyszenia w latach ok. 1892 do 1939, do których zaliczono: Stanisława Kontkiewicza, Jana Alfonsa Surzyckiego, Kazimierza Srokowskiego, Jana Zarańskiego, Antoniego Schimitzek, Witolda Sagajłło, Adama Łukaszewskiego i Leopolda Wiktora Szefera.
- Postaci kształtujących działalność całego Stowarzyszenia w okresie po II wojnie światowej, do których zaliczyliśmy: Stanisława Kossutha, Józefa Dudka, Jana Mitręę i Jerzego Malareę.

W nr 04/2015 (264) „Wspólnych Spraw” w miesiącu kwietniu 2015 r. rozpoczęliśmy druk postaci szczególnie zasłużonych osobowości dla rozwoju Stowarzyszenia przedstawiając sylwetki: Romana Dawidowskiego, Feliksa Zalewskiego, Walerego Goetel, Witolda Budryka, Antoniego Sałustowicza, Karola De Lubomir Jahody, Aleksandra Anasiewicza, Witolda Parysiewicza, Edwarda Suwały i Andrzeja Kucharzewskiego. W bieżącym numerze „Wspólnych Spraw” prezentujemy wybitne Postaci z Oddziałów: Rybnik, Chorzów – Ruda i Lubin.

Mamy nadzieję na kontynuację tej „Galerii”. Stąd apel do pozostałych Oddziałów o materiały do następnych prezentacji.

ODDZIAŁ RYBNIK

W lipcu 1946 r. Centralny Komitet Organizacyjny w Katowicach powołany przez Zjazd utworzył Oddział w Rybniku, który ukonstytuował się 12 września 1946 r. Oddział ten od początku stawiał sobie za cel współpracę w dziele odbudowy życia gospodarczego w Polsce jako państwie demokratycznym, popieranie rozwoju nauk technicznych i szkolnictwa zawodowego dla przemysłu wydobywczego, wyrabianie poczucia etyki, godności i solidarności zawodowej. Szczególny nacisk położony był na podnoszenie kwalifikacji ze względu na poważny niedobór kadry technicznej, jaki powstał na skutek działań wojennych.

**KAROL
MICZAJKA
(1919-2011)**

Po wojnie ukończył studia ekonomiczne i podjął pracę w górnictwie – najpierw na kopalni „Chwałowice”, a następnie w Rybnickim Zjednoczeniu Przemysłu Węglowego. Przez wiele lat aktywnie działał w SITG. Przez

dwie kadencje był skarbnikiem Zarządu Oddziału Rybnik, również przez dwie kadencje był skarbnikiem Zarządu Głównego SITG. W 2009 r. został odznaczony medalem „Społeczność Rybnika wdzięczna za wyświadczone dobro”, bo jak sam mówił: „Z Rybnikiem jestem związany całym swoim życiem, podobnie jak z ludźmi, którzy się tu zgromadzili.”

**ADAM
SZCZUROWSKI
(1924-2009)**

Przeszedł kolejno wszystkie stopnie dozoru górniczego od nadgórnika do dyrektora kopalni. W latach 1956-1973 był Dyrektorem Technicznym Rybnickiego Zjednoczenia Przemysłu Węglowego. Potem

powołany został na stanowisko Prezesa WUG – u, następnie na stanowisko Dyrektora GIG- u. Został wyróżniony Nagrodą Państwową I stopnia za opracowanie bezpiecznych metod eksploatacji silnie gazowych kopalń ROW.

Cały okres jego pracy zawodowej to również aktywna działalność stowarzyszeniowa.

ODDZIAŁ CHORZÓW – RUDA

Oddział Chorzów – Ruda powstał w 1953 r., były to czasy niełatwe. Górny Śląsk i jego mieszkańcy stawali wtedy wobec nowych wyzwań i gwałtownych przemian. Dlatego też w pracy Oddziału tak dużo miejsca zajmowała działalność integracyjna, kulturalna, edukacyjna, a także działalność adaptacyjna mająca pomóc przybywającym z zewnątrz ludziom dostosować się do życia w zupełnie innym niż dotychczas środowisku, jednej z najbardziej uprzemysłowionych części Europy. →

**ROBERT
J A N C Z A K**
(1906-1984)

Pracował w latach 1923-1929 jako ładowacz w kopalni „Franciszek” w Górnej Suchej na Zaolziu, w latach 1932-1934 jako górnik w kopalni „Brzeszcze”. Od 1934 r. był zatrudniony w kopalni „Prezydent” w Chorzowie, gdzie zajmował stanowisko Dyrektora kopalni (1950-1963). Był Prezesem Zarządu Oddziału Chorzów w pierwszych latach działalności Oddziału (1953-1955).

**Z B I G N I E W
G O Ł A B** (1902-1993)

Po otrzymaniu dyplomu inżyniera górniczego pracował we władzach górniczych w Krakowie, następnie w Kopalni Rudy Cynku „Matylda” i KWK „Andaluzja”.

Po wojnie wrócił do górnictwa, najpierw w charakterze dyrektora kopalni „Prezydent” w Chorzowie, następnie do przejścia na emeryturę zajmował kierownicze stanowiska w Chorzowskim Zjednoczeniu PW. Był aktywnym działaczem SITG, o czym może świadczyć pełnienie przez sześć kolejnych kadencji funkcji Prezesa Zarządu Oddziału Chorzów (1956-1969).

**P A W E Ł
P L A S A** (1926-2004)

W czasie swej pracy zawodowej inicjował, opracowywał i wdrażał nowoczesne rozwiązania techniczne i organizacyjne, za co wyróżniony został Nagrodą Państwową I stopnia w dziedzinie postępu technicznego. Do SITG

wstąpił w 1953 r. Pełnił funkcje Prezesa koła zakładowego, Wiceprezesa Oddziału SITG Chorzów, a od 1969 r. przez kolejne 21 lat Prezesa Oddziału SITG w Chorzowie. Przez dwie kadencje był członkiem Prezydium ZG SITG.

**Z E N O N
F A J F E R** (1936-2001)

Aktywny działacz SITG, gdzie pełnił szereg funkcji: w latach 1980-1986 Wiceprezes Oddziału Chorzów – Ruda, a w latach 1986 – 2001 Sekretarz Oddziału Chorzów – Ruda. w latach 1992-1994 – skarbnik ZG SITG, w latach 1994-2001 Wiceprezes ZG SITG.

**M A R I A N
A K S A M S K I**
(1930-2010)

Doświadczenie zawodowe zdobywał kolejno w KWK „Wujek”, kopalni „Chorzów”, „Barbara – Chorzów” oraz w kopalni „Siemianowice”, gdzie objął stanowisko Dyrektora kopalni, które pełnił aż do przejścia na emeryturę (1976-1990). Przez cały okres pracy zawodowej oraz będąc już na emeryturze był aktywnym działaczem SITG. W latach 1986-1990 był Wiceprezesem Oddziału Chorzów – Ruda, a po przejściu na emeryturę działał w Głównej Komisji Seniorów przy ZG SITG.

**J Ó Z E F
M A T U S Z E K**
(1931-2010)

Po ukończeniu studiów rozpoczął pracę w kopalni „Chorzów”, gdzie przeszedł wszystkie szczeble w dozorze i kierownictwie kopalni. W latach 1972-1987 był Dyrektorem KWK „Barbara – Chorzów”, w latach 1988-1990, czyli aż do przejścia na emeryturę pracował w Katowickim Gwarcie Węglowym. W latach 1974 – 1988 był Wiceprezesem Oddziału Chorzów – Ruda, po przejściu na emeryturę aktywnie działał w Głównej Komisji Seniorów przy ZG SITG.

ODDZIAŁ LUBIN

Oddział powstał w 1972 r. i od samego początku pełni ważną rolę w tamtejszych zakładach górniczych, organizując m. in. sympozja i seminaria naukowe oraz inicjując i uczestnicząc w utworzeniu Ośrodka Elektronicznej Techniki Obliczeniowej oraz wdrożenia systemu informatycznego SEPAR (z zakresu eksploatacji i remontów maszyn ciężkich). Przez wszystkie te lata Oddział Lubin pełni znaczącą rolę kulturotwórczą na terenach Lubina.

**TADEUSZ
ZASTAWNIK
(1922-2012)**

W dniu 1 kwietnia 1951 roku, jako dyplomant Wydziału Budownictwa Łądownego Politechniki Śląskiej, został skierowany do pracy w Zakładach Górniczych „Konrad” na stanowisko dyrektora budowy (inwestycyjnego) z jednoczesnym

pełnieniem obowiązków dyrektora zakładu. W roku 1952 uzyskał mandat posła na Sejm. W październiku 1953 został powołany na stanowisko Dyrektora Naczelnego Centralnego Zarządu Kopalnictwa Rud Nieżelaznych w Katowicach. Z dniem 1 sierpnia 1962 roku powrócił do Polskiej Miedzi na stanowisko dyrektora KGHM, następnie dyrektora naczelnego Zarządu KGHM, które pełnił do roku 1975. W 1995 r. uzyskał tytuł Honorowego Członka SITG.

**MIROSŁAW
PAWLAK
(1937-2011)**

W roku 1972 rozpoczął pracę w Zakładach Górniczych „Ponikowice”, gdzie pracował na stanowisku Zawiaźdowcy Kopalni, a od roku 1974 na stanowisku Naczelnego Inżyniera Zakładu. Następnie od roku 1976

do 1984 pełnił funkcję Dyrektora Technicznego KGHM, w latach 1984 - 1990 Dyrektora Generalnego KGHM. W tym czasie był także członkiem Głównej Komisji do spraw Szkód Górniczych przy WUG. Był członkiem Państwowej Rady Górnictwa. W latach 1976 - 1984 kierował Zarządem Oddziału SITG w Lubinie, a w latach 1984 - 1990 był członkiem Zarządu Głównego SITG. Od 2007 r. uhonorowany został tytułem Honorowego Członka SITG.

CO PRZEMYSŁ WYDOBYWCZY DAJE SPOŁECZEŃSTWU POLSKIEMU?

Od wielu lat w różnych gremiach Stowarzyszenia toczy się dyskusja o sposobie upamiętnienia i udokumentowania dokonań górnictwa na rzecz lokalnych społeczności.

Główna Komisja Muzealnictwa i Tradycji Górniczych już dawno temu zaczęła zbierać materiałów w tym zakresie. W latach 2006 - 2008 na łamach „Wspólnych Spraw” ukazały się artykuły na ten temat z różnych zagłębi górniczych. Również w wielu wydawnictwach Oddziałów SITG oraz w kronikach poszczególnych kopalń umieszczono taką dokumentację. Czas już na wydanie zbiorczego albumu o trwałych dokonaniach górnictwa na rzecz społeczeństwa.

Z inicjatywą opracowania wydawnictwa „Wpływ przemysłu wydobywcze-

go na prospołeczny rozwój regionów” wystąpiło Koło „Śląsk” z Oddziału SITG w Katowicach.

Od dłuższego czasu różne gremia starają się przekonać polskie społeczeństwo o nierentowności całego przemysłu wydobywczego w Polsce, zapominając o tym co na przestrzeni dziesięcioleci przemysł ten zrobił dla społeczności lokalnych.

Do dokonań tych należy zaliczyć wybudowanie osiedli mieszkaniowych, szpitali, przedszkoli, szkół, a także ośrodków wypoczynkowych oraz różnego rodzaju inwestycji sportowo - rekreacyjnych, z których to przedsięwzięć korzystało i korzysta dalej całe społeczeństwo.

Niech album ten będzie przypomnieniem dla rządzących i społeczeń-

stwa, że niejednokrotnie korzystają z dóbr wypracowanych i stworzonych przez polskie górnictwo.

W poszczególnych numerach „Wspólnych Spraw” przedstawimy w dużym skrócie spuściznę górnictwa w poszczególnych regionach kraju.

Kolejnym regionem górniczej Polski jest obszar Oddziału Chorzów - Ruda, który obejmuje swoim zasięgiem miasta położone w centrum Górnos Śląskiego Zagłębia Węglowego, w sumie jest to obszar ok. 150 km². Obszar ten stanowią takie miasta jak: Ruda Śląska, Chorzów, Siemianowice Śląskie i Świętochłowice.

Na terenie Rudy Śląskiej w początkowych latach przemysłu górniczego było zlokalizowanych aż 8 kopalń

(Halemba, Wanda – Lech, Pokój, Wawel, Nowy Wirek, Paweł, Karol oraz Bielszowice). Jednak po kolejnych likwidacjach i połączeniach pozostały tylko dwie z nich: kopalnia „Halemba” i „Pokój” (kopalnia „Bielszowice” przynależy terytorialnie do Oddziału Gliwice- Zabrze).

KWK „Halemba” została oddana do ruchu w lipcu 1957 r., a 23 lata później była najgłębszą kopalnią w Polsce, gdzie wydobywano węgiel z poziomu 1030 m.

W latach 1959 – 1990 kopalnia „Halemba” wybudowała 104 bloki, gwarantując tym samym mieszkania blisko 1/3 mieszkańców Halemby. Równoległe z mieszkaniami dla pracowników kopalni systematycznie powstawały inne obiekty infrastruktury zapewniające dogodne warunki bytowe wszystkim mieszkańcom, takie jak: pawilony handlowe, garaże, przedszkola, szkoły, boiska i hale sportowe, a także place zabaw.

Jednak nie samą pracą żyje, więc do zasług kopalni „Halemba” należy za-

Szkoła Górnicza i hala sportowa przy kopalni „Polska – Wirek”

liczyć także budowę ośrodków wczasowych: „Górnik” w Dusznikach Zdroju, „Regle” w Zakopanym i „Magnolia” w Ustroniu.

Kopalnia „Polska - Wirek”, przyłączona do kopalni „Halemba”, posiada bogatą i złożoną historię, bowiem kopal-

nia ta powstała z połączenia 3 kopalni: „Prezydent”, „Polska” i „Nowy Wirek”.

W okresie powojennym kopalnia wybudowała 138 budynków mieszkalnych, a 227 zmodernizowano dla potrzeb mieszkaniowych pracowników kopalni.

W celu szkolenia wykwalifikowanych pracowników dla górnictwa wybudowano 3 szkoły górnicze, do których uczęszczała młodzież z regionu i kraju.

Ponadto wybudowano 3 przedszkola, do których do dnia dzisiejszego uczęszczają najmłodszy mieszkańcy Rudy Śląskiej. A także ośrodki zdrowia, gdzie do tej pory leczeni są wszyscy mieszkańcy miasta.

Dzisiejsza KWK „Pokój” składa się także z połączenia kilku kopalni: „Paweł”, „Wanda – Lech” i „Wawel”.

Także ta kopalnia przyczyniła się do rozbudowy aglomeracji miasta poprzez budowę osiedli mieszkaniowych, przedszkoli oraz obiektów sportowych w dzielnicy Wirek, Nowy Bytom oraz Godula.

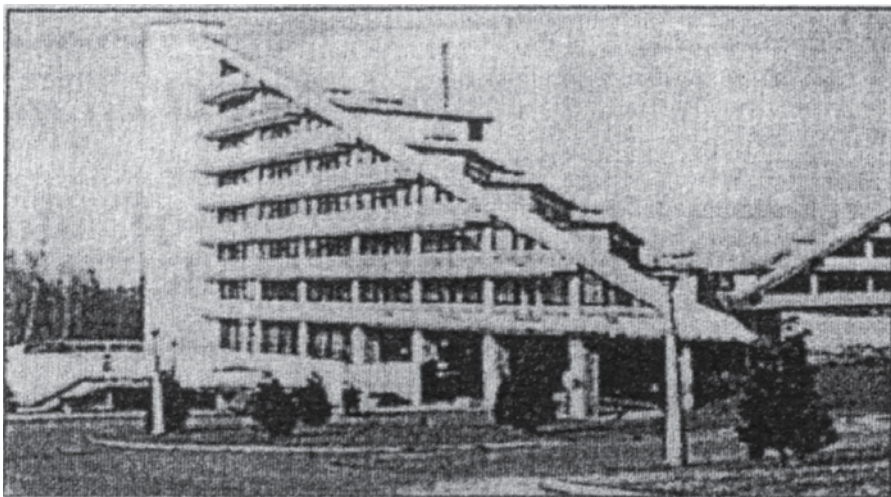
W Chorzowie zlokalizowane były z kolei takie kopalnie jak: „Barbara – Wyzwolenie”, „Chorzów” i „Prezydent”. Do standardowej działalności społecznej tych kopalni obok budownictwa mieszkaniowego, należy wymienić budowę szkoły przy ul. Wolności, liczne obiekty sportowe, a przede wszystkim wybudowany w latach 1956 – 1957 przy ulicy Truchana „Dom Akcji Socjalnej”, który pełnił rolę żłobka i przedszkola przyzakładowego.

Obecnie jest to wysokiej klasy Centrum Pediatrii i Rehabilitacji.

Natomiast obiekty pozostałe po kopalni „Prezydent” stanowią atrakcję szlaku techniki „Industriada”, a żelbetowa wieża szybowa (jedna z nielicznych w Polsce) stanowi punkt widokowy.

Osiedle mieszkaniowe przy kopalni „Halemba”

GOWL Magnolia w Ustroniu Zawodziu – kwk „Halemba”

Budynek Przychodni Zdrowia w Kochłowicach.

Osiedle przy kopalni „Pokój” przy ul. Obrońców Westerplatte.

Centrum Pediatrii i Rehabilitacji

Żelbetowa wieża szybowa

W Siemianowicach Śląskich zlokalizowane były 2 kopalnie: „Siemianowice” i „Michał”, które obok budownictwa mieszkaniowego przysłużyły się rozwojowi prospołecznemu regionu budową licznych obiektów sportowo – rekreacyjnych, służących po dzień dzisiejszy społeczeństwu.

Budynek dawnej maszynowni kopalni „Michał” jest 36 obiektem Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Główną atrakcją obiektu jest ponad stuletnia odrestaurowana maszyna wyciągowa, makieta pieca hutniczego oraz jedna z największych kolekcji lamp górniczych w Polsce.

Natomiast w Świętochłowicach siedzibę miało przedsiębiorstwo powołane specjalnie do wykonywania robót inżynierskich i infrastruktury przy budowie mieszkań dla potrzeb resortu górnictwa. Przedsiębiorstwo to powstało w 1974 roku i początkowo nosiło nazwę Przedsiębiorstwo Robót Inżynierskich PW „PRINŻBUD”, które działało do roku 1979 w Kombinacie Budownictwa Węglowego „FABUD”. Jednak w 1980 roku stało się samodzielną jednostką.

Opracowanie: N.L i K.H.

OFERTA NA ZAMIESZCZENIE ARTYKUŁU SPONSOROWANEGO BĄDŹ MATERIAŁU REKLAMOWEGO W MIESIĘCZNIKU SITG „WSPÓLNE SPRAWY”

„WSPÓLNE SPRAWY” to specjalne miesięczne wydawnictwo SITG adresowane głównie do osób dozoru technicznego. Zawiera ono materiały szkoleniowo-edukacyjne mające na celu uzupełnienie wiedzy teoretycznej i praktycznej niezbędnej dla inżyniera i technika. Autorami materiałów są specjaliści z zakresu wszystkich branż górniczych i specjalności zawodowych. Ponadto tematyka prezentowana w biuletynie obejmuje szereg dziedzin niezbędnych w pracy dozoru takich jak: zmiany przepisów, dyrektywy UE, przetargi publiczne i własnościowe, giełda, internet itp. Wiedza tam prezentowana jest niezbędna dla wszystkich osób dozoru, co przyczynia się do podnoszenia poziomu bezpieczeństwa pracy i wykształcenia ogólnego. Biuletyn WS jest skuteczną drogą przekazu wiedzy do wszystkich zainteresowanych branżą górniczą. Wydawany jest w ilości 2000 egzemplarzy. Prenumeratorami są zakłady, uczelnie i instytuty naukowe, oraz przedsiębiorstwa działające w sferze branży górniczej.

Redakcja oraz Wydawca dokładają wszelkich starań, by informacje opublikowane były wiarygodne i dokładne. Jednakże opinie wyrażane w artykułach są publikowane na wyłączną odpowiedzialność autorów. W związku z tym ani Redakcja, ani Wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za konsekwencje wykorzystania jakichkolwiek nieścisłych informacji.

Cennik: **Artykuł sponsorowany**

(1 wydanie) 1 strona (205x285 mm) kolor – 500 PLN + 23% VAT
 Reklama (1 wydanie) 1 strona (205x285 mm) kolor – 500 PLN + 23% VAT
 1/2 strony (205x141 mm) kolor – 250 PLN + 23% VAT
 1/3 strony (69x285 mm lub 205x94,5 mm) kolor – 200 PLN + 23% VAT
 Przy artykułach ponad 1 str. indywidualna negocjacja ceny.

- Ponadto można zamówić dodatkowe egzemplarze wydawnictwa zawierającego umieszczony przez Państwa materiał w cenie 10 PLN (+8%VAT) za 1 egz. (jeden egzemplarz darmowy jest standardowo przesyłany przez Wydawcę).
- Zachęcamy również do zamówienia prenumeraty w cenie 10 PLN (+8%VAT) za 1 egz. Koszt rocznej prenumeraty to 110 PLN (+8%VAT). Numer wakacyjny jest podwójny.
- Wszelkie dodatkowe informacje można uzyskać pod nr tel. 32 256-37-45; 32 757-27-42; 32 201 80 88
- Materiały oraz zlecenia należy wysyłać na e-mail zg@sitg.pl.

Materiały prosimy przysyłać w formacie: tekst – dowolny format, zdjęcia format TIF lub JPG, rozdzielczość 300 dpi przy rzeczywistej wielkości. Gotowe reklamy - JPG, TIF 300 DPI CMYK, PDF/x-1a, spady 5 mm z każdej strony. Prosimy nie umieszczać tekstów i istotnych elementów reklamy bliżej niż 5mm od krawędzi strony. Artykuły winny zawierać treść związaną z branżą górniczą. Pragniemy wyrazić gotowość do podjęcia długotrwałej współpracy. Z nadzieją oczekujemy odpowiedzi na zaprezentowaną ofertę.

MAJ 2015

Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob	Nd
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31